

TRANSILVANI'A.

Fôia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului romanu.

Acésta fôia ese cate 3 côle pe luna si costa 2 fr. v. a. pentru membrii asociatiunei, éra pentru nemembrii 3 fr. Pentru strainatate 4 fr. cu porto postei. Abonamentulu se face numai pe cate 1 anu intregu. — Se abonéza la Comitetulu asociatiunei in Sibiiu séu prin posta séu prin dd. colectori.

Nr. 21.

Brasiovu 15. Octombre 1868.

Anulu I.

Ad Nr, 233. 1868.

Protocolulu adunarei generale (VIII) a asociatiunei transilvane pentru cultur'a si literatur'a poporului romanu.

tienuta in Gherl'a la $^{25}/_{13}$ si $^{26}/_{14}$ Augustu 1868 sub conducerea ordinaria a d-lui presiedinte Vasiliu Lad. Popu.

SIEDINTTA II.

tienuta la $^{26}/_{14}$ Augustu 1868.

XV. In $^{26}/_{14}$ Augustu demanéti'a dupa 9 óre adunanduse éra si membrii presenti ai asociatiunei dinpreuna cu unu numeru frumosu de óspeti in sal'a redutului pentru de a lua parte la a dou'a siedintia a adunarei generale, la dispunerea dlui presiedinte se citește protocolulu siedintiei precedente prin notariulu ad hoc dn. Iustinu Popfiu, carele cu pucine modificari aprobanduse se autentica.

XVI. Inainte de a trece la ordinea dilei, dn. presiedinte atrage atentiunea adunarei la doue lucruri: 1) la unu telegramu adresatu presidiului asociatiunei in Gherl'a si inaintatu prin dn. Horsia, in care junimea romana din Pest'a felicitu adunarea si cere binecuventarea ceriului asupr'a lucrariloru ei. La cetirea acestui telegramu atatu membrii presenti, catu si ascultatorii apretiuindu deplinu interesarea cea viua, ce dovedesce tinerimea din Pest'a la lucrarile acestei adunari, erupsera in entusiastice strigari de „se traiésca.“

2) Mai incolo atrage presidiulu atentiunea adunarei la o scrisóre a bancei generale de asiguratiune reciproca „Transilvani'a“ cu dtu. Sibiiu 7. Augustu 1868 Nr. 23/D. G., prin care

administratur'a suprema a aceiasi bance se róga de presidiulu asociatiunei, cá prin influinti'a densului si anume prin asociatiunea transilvana, se binevoiésca a midioloci, cá poporul romanu se participe la asiediamentulu acest'a in interesulu seu propriu.

Dn. presiedinte recomandá adunarei acest'a institutiune din motivele in acea scrisóre insirate si in deosebi din scopulu statutariu alu aceiasi bance de asiguratiune, care este: inaintarea si asigurarea intereseloru patriotice pe terenulu institutiunei de asigurare peste totu, si in specialu de o parte a desdauna pe participantí pentru casuri de nenorocire ori daune nevinuite, mai nainte stipulate, si de alta parte a efeptui, cá capitalele insemnate ce se aduna prin asigurari, din care pana acumu trageau folóse numai tieri si societati straine, se se conserve, respective creedie pentru tíer'a nóstra, cá cu atari capitale si venítulu lor se se lucreze spre inaintarea economiei nationale prin sprijinirea întreprinderiloru industriale, meseriarie si agromice.

Dn. Elia Macelariu este de parere, cá toti cei ce au influintia preste poporu, se sprijínésca in cerculu activitatii lorú proprie institutiunea acést'a cu atat'a mai virtosu, dupa ce numele întreprindietoriloru si dispušetionile introductórie ale banci dau destule garantii, cá se nu póta incapé ceva prepusu de nesiguritate séu insielatiune.

D. Iustinu Popfiu doresce, cá asociatiunea transilvana prin membrii sei se starúiésca a familiarisá poporul cu asemenea institutiune.

Dn. adv. Iacobu Brendusianu dice, ca societatile de asiguratiune mai alesu prin aceea se recomandá inaintea publicului, daca iéu mai puciene %, si adauga, ca dupace societatea „Victoria“ numai 2% primesce dupa valórea asigurata, banc'a „Transilvani'a“ déca va scari si dín percentulu acesta, nu va avé lipsa de alta recomandatiune.

Dn. Visarionu Romanu arata deosebirea între societatea „Victoria“ si banc'a „Transilvani'a“, pentruca a) banc'a Transilvani'a se baséza pe principiulu reciprocitatii, dupa care toti cati se voru asigurá le acésta banca, suntú membrii si forméza impreuna un'a societate si se ingrigescu si garantéza, cá se se desdauneze in casurile de nenorocire predeterminate, ce se voru intempla între densii, si asia b) societatea acest'a nu este infintiatá prin actie, ci numai prin asigurarea in vr'unulu din ramii de asigurare, si in urma c) pentruca capitalele acestei

societati si venitul lor se voru intrebuintia spre inaintarea economiei nationale prin spriginirea intreprinderilor industriale, meseriarie si agronomice, precumu s'au intrebuintiatu si pana acum'a, danduse imprumuturi pe asemenea scopuri.

Neluandu altii cuventulu, dn. presiedinte reasume parerile si propunerea dlui Iustinu Popufiu, cá adeca asociatiunea transilvana prin membrii sei se staruiésca a familiarisá intre poporu banc'a de asiguratiune „Transilvani'a," priiminduse de adunare, se ridica la valóre de conclusu.

XVII. Dn. presiedinte pune la ordine conformu programei cetirea disertatiunei prezentate de dn. Ladislau Vajda. Dn. profesor Moldovanu se róga, cá anteu se se primésca si se se desbata rapórtele comisiunilor delegate in siedinti'a de eri, éra cetirea disertatiunei se se puna la sfarsitul afacerilor adunarei.

Dnu. Elia Macelariu insemnéza, ca in disertatiunea dlui Vajda de buna séma se facu propuneri, carii ar poté trece la comisiunea de 7, delegata pentru desbaterea propunerilor, cá se'si dea parerea la ele, si dreptu aceea se se cetésca mai nainte disertatiunea.

Dn. Iosifu Vulcanu se róga, cá in adunarile asociatiunei se se puna pondulu principalu deschilinitu pe disertatiuni, si asia disertatiunea amentita se se cetésca numai decatu in intielesulu propunerei.

Dn. presiedinte punendu intrebarea, déca adunarea primesce propunerea dlui Iosifu Vulcanu, cá disertatiunea se se cetésca numai decatu? adunarea respunse: se primesce.

Deci dn. Iosifu Popu jude sing. luandu cuventulu, da de scire adunarei, ca dn. Ladislau Vajda impededatu fiindu in starea sanetatii sale, l'a rogatu pre densulu se cetésca disertatiunea aceea, si numai decatu suinduse pre tribuna cetesce disertatiunea intitulata: „Cateva cuvente despre necesitatea de a dá espresiune solene a recunoscintiei pentru fundatorii de scóle etc. si de a conlucra spre ridicarea starei materiale a poporului, apoi face mai multe propuneri in acésta privintia.“ Acésta disertatiune ascultata cu mare atentiune si primita in mare parte cu strigari sgomotóse de „se traiésca,“ dede ocasiune la o desbatere indelungata.

Dn. presiedinte afla, ca disertatiunea acést'a contine mai multe propuneri, peste care adunarea nu póte trece la ordinea dilei, ci trebue se faca disertatiunea objectulu pertractarilor, si este de parere, cá adunarea in privinti'a acestei disertatiuni

se aléga între urmatóarele alternative, anume: a) cá séu se se dea disertatiunea unei comisiuni alese din sinulu adunarei, carea inca sub decursulu siedintiei de astadi se desbata propunerile si se dea opiniunea meritória la densele; b) ori se se concrédia comitetului asociatiunei, se referésca in privinti'a acést'a adunarei generale a anului viitoriu; c) séu in urma se se aléga un'a comisiune statatória din barbati, carii sunt in coatengere cu auctoriulu disertatiunei, cá densii se prelucre pana la adunarea generala viitória unu planu in privinti'a aceluor propuneri.

Dn. Iustinu Popufiu deschidiendu sirulu oratoriloru opinéza, ca din impregiurarea varietatiei si a multimei agendeluor acestei adunari se se concrédia deadreptulu comitetului asociatiunei desbaterea propuneriloru dlui Lad. Vajda, si acelasi comitetu se sustérna parerea sa meritória peste densele adunarei generale viitórie.

Dn. Iosifu Popu jude sing. numai intr'atatu se abate de catra opiniunea antevorbitoriului, cá lucrulu acést'a se nu se concrédia comitetului asociatiunei, ci unei comisiuni speciale, carea se resiédia in Clusiu si punenduse in coatengere cu dn. Lad. Vajda, se referésca la adunarea viitória in meritulu lucrului.

Dn. Demetriu Coroianu vic. Silvaniei doresce, cá atatu disertatiunea cetita sub adunarea anului trecutu a dlui Lad. Vajda, catu si ast'a de estimpu se se tiparésca deosebi in brosiure si se se respandésca pretutindenea.

Dn. presiedinte inse 'lu reflectéza, ca asociatiunea are fói'a sa, intr'acést'a se se tiparésca disertatiunile, cà-ci tiparirea in deosebi a acestoru disertatiuni ar casiuna numai spese superflue.

Dn. Elia Macelariu propune, cá proiectele dlui Lad. Vajda se se primésca de adunare „in principio“ si se se publice ambele disertatiuni in fói'a asociatiunei transilvane, nefiindu lipsa se se tiparésca in brosiure. Ce se atinge apoi de efeptuirea propuneriloru aceluor'a, este de parere se se insarcineze comitetulu a presenta adunarei viitórie unu proiectu in acést'a privintia.

Dn. Georgiu Marchisiu din punctulu de vedere ca in disertatiunea dlui Lad. Vajda se propune redicarea monumenteluor in onórea barbatiloru binemeritati ai natiunei, propune, cá intrebarea infiintiarei monumenteluor a lui Simeonu Barnutiú si a metropolitulu Alecsandru St. Siulutiu, se se iea anca astadi la desbatere.

Dn. vicepresedinte Ioanu Hania este de parere, cá propunerile dn. Lad. Vajda se se primésca la adunare „in principio,” éra incatu se tiene de modalitatea efeptuiri acelor propuneri, acést'a se se desbata prin un'a comisiune statatória din barbatí, carii suntu in atingere cu dn. propunetoriulu, ca-ci comitetulu asociatiunei si pana acum'a a datu de nesce greutate la atari propuneri, peste care a trece nu'i erá cu putintia, dupace nu erá de facia propunetoriulu, cá se dea deslucirile reccute. Propune dara se se aléga un'a comisiune de 5 membrii locuitori in Clusiu, carii in coatenere cu dn. propunetoriulu se elucredie unu proiectu in acésta privintia. Adauge apoi, ca la efeptuirea propuneriloru dlui Lad. Vajda se recere inainte de tóte unu capitalu mai mare, preste care asociatiunea nu numai ca acum'a inca nu dispune, dar in asemenea cercustari nici dupa decursulu a mai multoru ani nu va poté dispune, dupace cu durere trebue se aduca la cunoscintia adunarei, ca cei mai multi dintre membrii asociatiunei cu tóte ca s'au inscrisu, nu pré platescu tacs'a anuala; apoi cu fói'a „Transilvani'a” inca s'a insielatu comitetulu in asteptarile sale, nenumérandu mai multi de 360 prenumeranti. Se róga in urma de toti membrí ai asociatiunei, se nu pregete a lucra din resputeri la aducerea jertfei pre altariulu literaturéi si alu culturéi, cá se se póta efeptui propunerile cele salutarie.

Dn. adv. dr. Iacobu Brendusianu socotesce propunerile aceste prea teoretice, din carii pucine se potu efeptui si dreptu aceea este de parere, cá adunarea se nu dechiare nici primirea acelor'a in „principio,” nici neprimirea. Si dupace dd. membrii ai comitetulu asociatiunei au cunoscintia destula despre lipsele natiunei, adunarea se concrédá comitetulu elucrarea unui proiectu in privintia propuneriloru acelor'a, care suntu mai practice si mai usioru se potu efeptui.

Dn. Georgiu Popu proprietariu considerandu, ca in desu numit'a disertatiune se afla un'a propunere, care dupa parerea lui nu suferé amanare, cumu este ajutorirea stárei poporatiunei muntiloru apuseni, cei strimtorati de lipsa pentru restringerea lemnaritului si a pasiunaritului, propune, cá adunarea se dispuna colecte in bani si victuale pe scopulu acél'a.

Dn. vicepresedinte Ioanu Hania respunde, ca adunarea colecteloru nu este chiamarea asociatiunei.

In urma dn. presedinte, neluandu altii cuventulu, dechiara desbaterea de inchiaieta si reasumendu propunerile, le pune la votu, afara de a dlui G. Popu, despre care observéza, ca aceea

nu cade in sfer'a activitatiei asoc., si adunarea primeste cu majoritatea voturilor propunerea dlui Iosifu Popu impreunata cu partea ante'i'a a propunerii dlui Elia Macelariu in intelesul cuventarei dn. vicepresedinte Ioanu Hani'a si asia se radica la valóre de concludu, ca propunerile dn. Vajda „in principio“ se primescu de adunare si se concedu unei comisiuni speciale de 5 membrii cu locuinti'a in Clusiu, cá acei'a punenduse in coatenere cu dn. Lad. Vajda, pe adunarea viitória se gátésca unu proiectu in privinti'a efeptuiei aceluor propuneri.

Cu acestea avù sfêrsitu desbaterea peste disertatiunea dlui Lad. Vajda, carea se alatura aci sub K.

(Va urma.)

Raportulu secretariului II. despre activitatea comitetului asociatiunei transilvane in decursulu anului 1867/8,

(Fine).

II.

Comitetulu asociatiunei mai are onóre din parte'si cu ast'a ocasiune a aterne onor. adunari generale unele propuneri, a caroru decidere cade in competenti'a aceleia si anume:

a) Deciderea asupr'a scrisórei Reverendisimului dn. proto-singelu Nicolae Popea, prin carea din caus'a slabitei sale sanetati se vediù constrinsu a resemná de postulu de m. ord. alu comitet., cu carele fuse onoratu in adunarea generala dela Clusiu tienuta in a. trec. (Sied. comitet. din 17. Sept. 1867 § 75).

b) Esplicarea mai detaiata resp. modificarea §§-loru 6 si 23 lit. d) din statutele asociatiunei, privitori la primirea membrilor ordinari noi ai asociat., ca-ci precandu § 6 din statute dice, ca totu individuu carele platesce tacs'a prescisa (de 5 fl. v. a.) e membru ord. alu asociatiunei, totuodata altu §. anume alu 23. lit. d) din statute dice, ca despre primirea membrilor asociatiunei are se decida adunarea generala; vine dar intrebaria, ca óre competente e comitet. ataroru membrii ord. noi a le dá diplomele respect. inainte de a'i propune adunarei generale spre primire, séu se li se dea diplomele nu mai dupace s'au propusu si acceptatu mai anteiu cá m. ord. din partea adunarei gener.? Stralucit'a adunare generala e ro-gata, cá acestu obiectu incredintiandu'lu mai anteiu spre ecsaminare si opinare comisiunei insarcinande cu desbaterea eventualelor propuneri ale comitetului, se aduca vreo decidere de-

taiaa în asta privinãa (sied. comit. din 17. Sept. 1867 § 79), spre a se pot  comitetulu orienta pre viitoriu în respectulu edarei diplomeloru de memb. ord. noui.

c) Se presentéza onor. adunari generale proiectulu de budgetu preliminaru pre an. asociat. viitoriu 186⁸/₉, carele conformu p. IX. din program'a acestei adunari se va predă spre ecsaminare si aprobare comisiunei bugetarie alegande din sinulu adunarei. (Sied. comitet. din 4. Augustu a. c. § 79).

d) Se presentéza o rugare a tenerului stipendiatu alu asociatiunei, studente la institutulul agronomicu în Ungarisch-Altenburg, Georgie Vintila, carele din motivulu nepotintiei de a subsista cu stipendiulu anuale de 330 fr., cere urcarea aceluia pana la sum'a de 450 fr., care rugare inca ar fi de a se strapune comisiunei bugetarie alegande, spre a se lua în cuvenita consideratiune. (Sied. comitet. din 4. Aug. a. c. § 85).

e) Se supune onor. adunari generale spre pertractare si decidere concursulu dinpreuna cu documentele recerute ale docentelui din Boosu, comitatulu Clusiului, Petru Gram'a, carele a concursu la unulu din acele doue premia de cate 25 fr. v. a., destinate pentru aceli invetiatori populari, carii cu ocasiunea presentei adunari generale voru pot  dovedi cu documente demne de credintia, cumca au prasitu celi mai multi oltoi. (Sied. comitet. din 4. Augustu a. c. § 84).

f) Se supune onor. adunari generale spre pertractare si mai departe dispunere regulamentulu proiectatu de Il. sa dn. consiliariu de curte Iacobu Bolog'a, în privinti'a infintiarei de reuniuni tienutali si agenturi comunali pentru desvoltarea activitatei asociatiunei. Comitetulu a primitu în principiu cu placere numitul proiectu, inse în decursulu pertractariloru sale relative la punerea în lucrare a aceluia s'au ivitu atari greutati, preste cari cu atatu mai pucinu a potutu trece, cu catu ca simtienduse lips'a de a primi deslusiri dela resp. dn. propunetoriu, acelu domnu din caus'a unei lovituri fatale venite asupr'a pretiuitei familie în lunile din urma, nu s'a potutu de locu present  la siedintiele comitetului asociatiunei.

g) Comitetulu 'si ia voia a propune si a recomenda on. adunari generale, că se binevoi asca a dispune recompensarea speseloru de calatoria pentru oficialii asociat., carii ex offo cauta se se presenteze pre la adunarile generali ale asociatiunei si totuodata a ingrigi, că în budgetulu preliminaru pre an. viitoriu se între o rubrica speciala si pentru atari erogate.

h) În urma se mai aduce la cunoscinti'a stralucitei adu-

nari generale, ca dn. directoriu gimnas. si redactoriu Iacobu Muresianu a binevoitu a trimite la asociatiune unu ofertu facutu in favórea literaturéi juridice si a latirei cunoscintieloru agronomice între poporulu romanu in suma de 1602 fr. v. a. in doue obligat. de cate 500 fr., un'a obligat. de statu din 1854, alt'a obligat. privata intabulata. Obligatiunile impreuna cu banii gat'a s'au predatu numai decatu la cass'a asociatiunei, scrisórea resp. pre langa carea s'a trimesu numitulu ofertu priminduse numai cu pucinu inainte de plecarea nostra incóce, nu s'a potutu pertractá din partea comitetului, deci se presentéza prin acést'a onor. adunari generale, cá pertractand'o se binevoiésca a dispune cele mai incolo necesarie in privinti'a punerei in lucrare a scopului salutariu intentionatu prin acelu ofertu.

III.

Conformu §lui 23 lit. d) din statutele asociatiunei am onóre a aduce la cunoscinti'a onorab. adunari generale numele acelorú domni membrii noui ai asociatiunei, carii s'au inscrisu cá atari in decursulu anului asociatiunei 186⁷/₈, rogandume, cá onorab. adunare generala se binevoiésca a decide despre primirea acelor'a. Acestia suntú:

1) Dn. proprietariu in Sasu-Reginu Ioanu P. Maieriu, carele pre langa sum'a de 105 fr. in obligatiuni urbariale, respunsa in anulu trecutú, a mai oferitu in anulu curentu alti 105 fr. in obligat. urbariala, prin urmare satisfacéndu §lui 6 p. 1) din statute, se dechiarà din partea comitet. de membru fundatoriu alu asociatiunei transilvane.

2) Domnulu maioru c. r. Ioanu Noacu de Hunyad asemenea a respunsu in obligatiuni urbariale sum'a de 105 fr., prin urmare conformu §lui 6 p. 2) din statute s'a facutu membru ordinariu alu asociatiunei transilvane pentru totudéun'a.

3) Comun'a Telciu din districtului Naseudului, inca a respunsu in obligatiinni de statu din 1854 sum'a de 105 fr., prin urmare conformu §lui 6 p. 2 din statute s'a facutu si acést'a membru ord. alu asociatiunei trans. pentru totudéun'a.

S'au mai facutu conformu susu atinsului § membrii ordinari noui ai asociat. pre an. 186⁷/₈ urmatorii domni:

4) Domnulu c. r. capitanu in pensiune Ioanu Bradu cu tacs'a prescisa de 5 fr. v. a.

5) Dn. c. r. capitanu in pensiune Franciscu Mihailasiu cu 5 fr. v. a.

- 6) Dn. parochu in Vizocn'a Ioane Popu cu 5 fr.
- 7) Dn. advocatu Georgie Catona cu 5 fr. v. a.
- 8) Dn. profesoriu de geometria la universitatea din Iasi Stefanu Emilianu cu 1 galbenu.
- 9) Dn. parochu in Mărgău Alecsandru Fodoru cu 5 fr.
- 10) Rever. canonicu in Gherl'a Mich. Serbanu cu 5 fr.
- 11) Dn. parochu romano-cat. in Sighisiór'a Petru Decei cu 5 fr.
- 12) Dn. secret. la sectiunea trans. a tablei septemvirale in Pest'a dr. Ios. Galu cu 5 fr.
- 13) Dn. vice-fiscalu in districtulu Fogarasiului Sam. Radu cu 5 fr.
- 14) Dn. asessoriu de sedria in Fogarasiu Iovianu Stoic'a cu 5 fr.
- 15) Dn. prop. in Zau depre campia Vas. Mog'a cu 5 fr.
- 16) Dn. asessoriu de sedria in districtulu Fogarasiului G. Fogarasianu jun. cu 5 fr.

IV.

Dupa cum se vede din protocolulu membriloru, asociatiunea noastră numera pana acum membrii fundatori 36, dar doi inisi din acesti prea demni membrii in an. tr. 1867 s'au mutat la locuintiele eterne. Unulu fu Escel. sa Alesandru St. Siulutiu, odinióra archi-episcopulu si mitropolitulu Albei-Iulie, carele prin marinimosulu sacrificiu de 2000 fr. v. a. si-a eternatu scumpa'i memoria si in anele asociat. noastre. Comitetulu aduncu miscatu de lovitur'a, ce veni asupr'a bisericei si natiunei noastre prin pierderea unui dintre celi mai mari si mai demni barbati ai nostri, crediù, ca implinesce numai o datoria a sa, éra facia cu memori'a stralucitiloru sei barbati nationali, candu la propunerea Esc. sale Dn. presiedinte alu asociat. in siedinti'a sa din 17. Sept. an. tr. dede espresiune simtiementelor sale de adunca durere si parere de reu pentru pierderea susuveratului archipastoriu romanu, repausatu in Domnulu in 7. Sept. a. tr. Celealaltu membru fundatoriu repausatu in Domnulu in an' tr. fu Dan. Barcianu Popoviciu, parochu gr. orient. in Resinariu, carele si-a eternisatu memori'a prin ofertulu de 210 fr. v. a. Atari sacrificatori, binefacatori si inaintatori ai culturei romane, voru via pentru totudeaun'a in memori'a posteritatiei recunoscătoare.

Er membrii ordinari pentru totudeaun'a, va se dica, cari au respunsu odata pentru totudeaun'a unu capitalu, ce aduce unu proc. anuale de 5 fr., tacsă prescria prin §. 6 din

statute, suntu pana in presente 29, ér dintre membrii ordin., cari adeca au a responde pre fiacare anu tacs'a prescrisa prin §. 3 din statute p. 2) au satisfacutu pana in presente pre an. asociat. 186 $\frac{7}{8}$ acestei detorintie pana la inchierea raportului present. numai 97 insi.

Deci mi-inchiaiu acestu raportu cu espresiunea ferbintei dorintie, care o nutresce fiacare fiu adeveratu alu natiunei, cá adeca asociat. nóstra fiendu imbracisiata cu caldura de inteligenti'a si poporulu romanu, se prospereze cu pasi imbucuratori, spre asi puté implini cu demnitate misiunea sa cea inalta espresa in §§. 1 si 2 din statutele sale.

Gherl'a, in 24. Aug. c. n. 1868.

I. V. Rusu mp.
secret. II.

Institutulu regescu din Franci'a.

(Fine.)

II. Dupa cele impartasite pe scurtu in Nr. precedente despre Institutulu regescu din Franci'a, dela bunulu lectoriu depende, cá se ia amana istori'a tieriloru nóstre dintre anii 1636 si 1816, adica pe unu periodu de 180 ani si se compare déca cutéza, piticulu progresu din acestea tieri cu giganticele progrese ale poporului francescu, apoi se se mire déca 'i da man'a, cumca pana si inemicii jurati ai Franciei suntu constrinsi a recunósce superioritatea franciloru si genialitatea loru in tóte directiunile, intru care se desvólta activitatea spiritului omenescu. Intr'aceea pentrucá se vedemu si mai lamuritu, cumu au sciutu impintena francii activitatea spiritului omenescu si pana la ce mesura au pretiuitu ei productele mintiei si ale geniului, multu mai nainte de a se inventa espuse-tiunile universali, se enumeramu in ordine premiale, pe care Institutulu reg. alu Franciei le publica, le si numera dupa impregiurari pe fiacare anu.

Din venitululu prevediutu in bugetulu statului se facu ace-
stea premia:

1. La academi'a francésca, pentru auctoriulu celei mai bune piese, séu poetice séu retorice, a carei tema (sujetu) se propune intr'o programa cu unu anu mai nainte, 2000 franci.

2. La academi'a reg. de inscriptiuni si litere, pentru celu mai bunu memorialu asupr'a vreunei cestiuni, séu de filologia séu de istoria, propusa totu cu 1 anu mai nainte, 2000 franci.

Ea distribue si trei medalii, facare pentru cate unu memorialu asupr'a anticitatiloru nationali, 500 franci.

3. La academi'a reg. de sciintie, pentru un'a cestiune de sciintia (matematica séu fisica), 3000 franci.

4. La academi'a reg. de artele frumóse, se impartu pe fiecare anu mai multe premia mari dupa impregiurari.

5. La academi'a de sciintiele morali si politice, pentru dóua cestiuni de economia publica séu de morala, 1500 franci.

Din veniturile anuali ale fundatiuniloru private facute in folosulu natiunei si date in administratiunea Institutului Franciei, se facu acestea premia anuali:

Premiulu de virtute, pentru cate doi juni sarmani, carii in cursu de cate doi ani voru fi facutu lucrurile cele mai frumóse de virtute, din fundatiunea numita a lui Montyon, 22,465 franci.

Pentru cate unu opu literariu, ce ar avea de scopu a corege morala, dela acelasi Montyon, pe anu cate 21,940 franci.

Premiulu baronului Gobert, pentru celu mai bunu opu despre istori'a Franciei, pe anu cate 11,249 franci.

Premiulu filologicu alu comitelui de Volney, cate 1515 fr.

Premiulu de numismatice alu lui Allier de Hauteroche, cate 400 fr.

Premiulu bar. Gobert, pentru opulu celu mai sapiente si mai profundu alu istoriei francesci, pe anu cate 10,835 fr.

Acestu premiu se imparte la cate doi auctori, inse la unulu cate 9635 fr si restulu cá accesit.

Premiulu Laland, pentru opu astronomicu, cate 635 fr.

Premiulu Alhumbert, pentru incuragiarea sciintieloru 150 fr.

Premiulu de statistica, alu lui Montyon, 530 fr.

Totu alu lui Montyon de fisiologi'a experimentală, 895 fr.

Érasi alu lui Montyon, premiu de medicina si chirurgia, pentru celu ce va descoperi midiulócele de a face, cá unele arte séu ramuri de industria se fia mai pucinu stricatióse sanatatiei omenesci, 44,845 fr.

Premiulu Laplace, pentru studentele care va esi cu prim'a eminentia din scóla politechnica, 215 fr.

Premiulu Alhumbert, pentru incuragiarea arteloru, 150 fr.

Premiulu Deschaumes, pentru incuragiarea juniloru architecti, pe anu cate 1200 fr.

Premiulu baronului Felix de Beaujour, pentru celu mai bunu memorialu despre pauperismu si cersitoria, se da la cate cinci ani cate 1000 fr.

Premiulu comitelui Maillé de Latour-Landry, pentru incu-ragiarea unui literatoriu sêu artistu june din Franci'a, pe anu cate 1350 fr.

Premiulu de Morogues, pentru celu mai bunu opu despre agricultur'a Franciei, sêu despre pauperismu, de cauzele si midiu-lócele delaturarei lui, se publica pe cate cinci ani odata, 416 fr.

Adjudecarea si distribuirea premialoru se face conformu statuteloru fiacarei academii; aceleasi statute reguléza si ori care alta activitate a clasei numiteloru academii, din care e compusu institutul. In respectulu statuteloru votate din nou dela restauratiune incóce si aprobate de rege, este de insem-natu, ca avendu fiacare academia statutele sale particulare, de si scopulu si spiritulu acelora este identicu, coprinsulu inse, sêu adica cadrulu acelora diferesce multu, éra in modulu ad-ministrarei inca se arata óresicare diferentie. Asia statutele, sêu cumu le numescu francii, regulamentulu academiei france, votate in 21. Iuniu 1816 si aprobate in 10. Iuliu alu aceluasi anu, contienu numai XVII. articli, dintre carii unii se impartu in cate dóua trei alinii si nici unulu in §§-i. Ce e dreptu, limb'a francésca are nepretiuit'a insusire, pentrucá in cuvente pucine se póta dice multu; cu tóte acestea citindu cineva sta-tutele academiei francesci cu luareamente, fara voi'a sa vine la parerea, ca membrii academiei au cugetatu a fi nedemnu de barbati matori si sapienti, a voi se preciseze prin regula-mentu cate si mai cate detaliuri, cá si cumu ar face unu re-gulamentu pentru scolari. Regulamentulu academiei regesci de sciintie, aprobatu totu in an. 1816, este si mai scurtu, adica numai de XIII. articli. Din contra academi'a de inscriptiuni si de litere frumóse are unu regulamentu din 16. Maiu 1830 impartitu in XVII. §§-i si subimpartitu in LXX. articli. Re-gulamentulu academiei regesci de artele frumóse, aprobatu in 9. Iuliu 1816 e impartitu in LXII. articli. Regulamentulu a-cademiei de sciintiele morale si politice are in VIII. titule LVI. articli. Acesta este din 23. Februaru 1833.

Secciónile n'au regulamente, ci membrii loru se invoiescu in lucrarile loru ale tracta din casu in casu dupa impregiurari si dupa analogi'a lucrariloru sesiunei plenarie. Cea mai mare grija a seccióniloru sémena a fi, cá cu ocasiunea publicarei si adjudecarei premialoru se nu se stracure in lucrarile loru nici unu feliu de neregularitate.

Tóte societatile academice, cate s'au nascutu succesive in alte staturi europene, au luat de modele mai multu sêu mai

pucinu regulamentele academiilor francesci. Ceea ce au putut imita mai pucinu academiile altoru popóra in secolulu nostru au fostu temeile, séu cumu le dicu francii, sugetele de concursu, pe care punu premia academiile francesci. Caus'a acestei neputintie se esplica prea bine din unic'a impregiurare, ca francii au inceputu a cultiva sciintiele si artele mai timpuriu decatu mai tóte celelalte natiuni, afara de italieni si anglii. Se ilustramu acésta asertiune a nóstra cu unele ecsemples:

Academi'a reg. de sciintie pusese inca la a. 1844 pentru a. 1847 premiu pentru urmatórea problema matematica.

„A statori ecuatiunile generali ale atmosferei terestre, respectandu totuodata rotatiunea pamentului, actiunea calorifica a sórelui si puterile atractive ale sórelui si ale lunei.“

Academi'a de sciintie morali si politice propusese inca totu inainte de 1848, adica in 1846 si 47 urmatórele tese:

„Teori'a certitudinei,“ incatu aceea trebuie se se distinga inca si de cea mai mare probabilitate. In strinsa legatura cu acésta: „Ce este veritatea si ce e realitatea? Care sunt fundamentele veritatii? Ce e scepticismulu dupa Sextus, Huet, Hume et Kant? Care sunt veritatile certe, care trebuie se subsiste in filosofi'a timpului nostru in mani'a atacurilor venite asupra loru dela scepticismu?“ Premiu: 1500 franci.

„Ecsamenu criticu alu filosofiei scolastice.“

„Care este inriurinti'a, ce ecsercitéza progresulu si gustulu pentru prosperitate asupr'a moralitatii unui poporu?“

„A cerceta si a descrie in modu comparativu conditiunile de moralitatea poporului ocupatu cu agricultur'a si de a locuitorilor ocupati cu industri'a manufaptureloru.“

Alte diece tese, unele mai interesante decatu altele, s'au pusu in aceiasi ani din sectiunile aceleiasí academii si mai anume din dreptulu publicu si jurisprudentia, din statistica, din istori'a generala si filosofica. De atunci incóce Institutulu Franciei a mai datu si mai da eruditiloru si artistiloru tierei pe fiacare anu ocazioni dese de a'si aduna tóte puterile geniului loru, spre a medita la deslegarea unui mare numeru de probleme scientifice, tientatórie nu numai la prosperitatea si fericirea poporului francescu, ci si a omenimei intregi.

In siedîntiele publice anuali ale academiilor se citescu si discursuri seu disertatiuni, inse asia, ca acelea trebuie se se supuna la revisiune prealabile, séu in o siedintia privata, séu prin cate un'a comisiune anumita, séu prin oficiulu (delegatiunea, comitetulu) academiei. (Vedi art. XI. alu statut. acade-

miei francesci, art. XXXVIII. alu acad. de inscriptiuni si litere frumoase, art. XLIV. alu acad. de sciintiele morali si politice etc. etc.).

Dupa acestea s'ar cuveni se mai observamu, cumca institutul din Franci'a representa ce e dreptu sciintiele si artele in modu eminent, ca inse acea ti'ra se mai bucura de un'a multime de academii séu societati de sapienti, pe care numai voindu ale enumera cá intr'unu catalogu simplu, ar trebui se implemu cu ele cativa Nri ai acestei foitiei; pentruca de ecs. pana la 1848 mai era alte 305 societati academice si ateneuri, de sciintie, de arte, de agricultura s. a. Din acestea 37 era in Parisu, éra celelalte sunt impartite pela tînuturi prin cetatile si orasiile mai de frunte. De atunci numerulu aceluor societati a mai crescutu. Cu catu ómenii sunt mai cultivati, cu atatu ei sunt firesce si mai sociabili si mai toleranti, prin urmarea la unu poporu cultivatu societatile se inultiescu pe cale naturala, candu din contra pe ómenii selbatici si semi-selbatici numai cu cea mai mare greutate ii poti aduna si indupleca, pentrucá se se invoiésca intre sine a se asocia si a lucra in comunu si in cugetu curatu pentru cate unu scopu mai inaltu, éra pe unde spiritulu de asociatiune mai este asupritu si detienutu la pamentu inca si prin legi, acolo de adeveratu progresu nici vorba nu mai póte fi.

G. Baritiu.

Epistole agronomice.

Epistol'a III.

I. Despre cunóscerea pamentului (agronomia).

Amice! Inainte de a vorbi despre cultivarea pamentului in specie trebuie se invetiama a cunósce pamentulu, cu care are mai multu de a face agricultoriulu; se scimu care pamentu din ce elemente e compusu, care e mai bunu, care ce plante produce mai bine si care ce natura are, cá mai tardiu se poti insuti a judecá, ca pamentulu teu ce plante ar produce mai cu succesu, cum se'lu meliorezi (imbunetatiesci) si cum se'lu cultivezi etc.

Pamentulu nostru e compusu din mai multe elemente, cari in diferite locuri se afla in mesura diversa; aci prevaléza unu elementu, pre candu dincolo altulu.

Noi agricultorii specificamu pamentulu dupa elementele, cari prevaléza intru insulu. Cate parti se afla din cutare ele-

mentu in cutare pamentu, le esprimemu dupa procente (dela suta).

Déca voliesci se affi, cate procente de arena (nesipu) si cate de lutu contine pamentulu teu, poti afla in modulu urmatoriu: Lia 1—2 mani din pamentulu respectivu pune'lu intr'unu vasu, aci 'lu amesteca cu apa multa si'lu sfarma bine intre mani, pana ce se va amestecá totu bine cu ap'a si va fi fluidu (curgatiosu), mai bine se fia prea multa apa decatu pucina. Dupa acea acést'a o tórna intrá o sticla curata, bine stravedietiósá, apoi o scutura mai anteiu si o pune cá se se asiéze. Astfeliu aren'a curata cá mai grea, se asiedia la fundulu sticlei formandu o patura, preste acést'a se asiéza lutulu cá mai usioru, formandu alta patura, care se póte destinge cu ochii liberi, si chiaru deasupr'a se va asiezá hum'a séu pamentulu, care s'a formatu din corpure animalice si plante séu gunoiu. Patur'a de huma nu se póte totudeaun'a distinge bine de cea de lutu. Acumu liai o chartia lunga catu si inaltimea pamentului asediatu in sticla, acést'a o imparte in 10 séu 100 parti egali, cu ajutoriulu carei'a poti mesurá cate parti de acestea e nesipulu si cate lutulu si hum'a; déca impartindu charthi'a in 10 parti (grade), aren'a e 5 graduri de acestea, atunci arena se afla in pamentulu respectivu 50 procente; mai incolo déca lutulu e de 4 graduri, lutu se afla 40 de procente, ér huma 10 proc. Cate procente de huma se afla in pamentulu cutare, se póte aflá altumintea mai securu, dupa cum vomu vedé candu vomu vorbi despre huma in specie, asia si despre celelalte elemente. Aren'a inse si lutulu se póte aflá dupa cum s'a dísu, cu securitate; eu cu cate feliuri de pamentu am facutu experimentulu acést'a, totudéun'a mia succesu fórte bine. Acum se vorbimu despre speciile de pamentu din punctu de vedere economicu.

1. Pamentulu arenosu (nesiposu).

Sub pamentu arenosu intielegemu de comunu pamentulu, in care se afla mai multa arena. Déca se afla in cutare pamentu fórte multa arena, acést'a e mai pucinu fruptiferu, de órace aren'a curata nu se tiene de olalta, primesce caldur'a cu celeritate, dar asia o si perde numai decatu, asia e si cu ap'a, o primesce usioru si in graba o si pierde. Aren'a fiindu pufaiósá (rara), se descompunu de graba corpurile organice, precumu de es. gunoiulu, deci pamentulu arenosu se si numesce activu si caldu, fiinduca grabesce descompunerea gunoiului si asia si plantele cresc cu celeritate intru ins'a. Cu catu va

contiené aren'a mai pucinu lutu, huma séu varu, cu atât'a va fi mai pucinu producătoră și la astu casu se numesce ferbinte séu mortu. Dupa marimea fireloru de arena, acést'a se numesce fina, déca firele suntu fine merunte, ér dura, déca firele suntu mai mari. Cu catu contine are'n'a lutu séu varu mai multu, cu atât'a e mai fructifera și castiga in valóre, asia e și déca jace in locu umedu, pre candu din contra nu are nici o valóre, déca jace in locu ridicatu, usucatu și clim'a inca e caldurósa. Déca aren'a contine 10—20 procente lutu, se numesce arena lutósa, asia și candu are mai multe procente de lutu pana la 35. Pamentulu arenosu se lucra fórté usioru.

2. Pamentulu lutosu (argilosu).

Lutosu se numesce pamentulu, candu contine mai multu lutu (argila), cá alte elemente (65—80 procente).

Lutulu dela natura e cleiosu, curelosu, primesce multa apa in sine, care o pierde tardiu, deci lutulu e rece dela natura și ap'a nu trece prin elu mai afundu. Deci cu catu contine cutare agru mai multu lutu, cu atât'a e mai rece, retine ap'a mai indelungatu, se lucra mai cu greu, și déca va contiené lutulu 20 și mai pucine procente arena, se numesce rece și e fórté pucinu producatoriu. Pamentulu de midilocu lutosu cu 65—80 procente lutu castiga in valóre, déca are o pusetiune mai caldurósa, mai ridicata și nu umeda.

Déca pamentulu lutosu contine varu, 37—45 procente arena și huma, e fructiferu și se numesce activu și caldurosu; cu catu contine mai multa huma, cu atât'a e mai bunu, acést'a se și numesce apoi pamentu de granu, precum vomu vedé.

3. Pamentulu midiolocú.

Amestecatur'a de pamentu, in care nici lutulu nici aren'a nu prevaléza, ci ambele se afla in cantitate mai asemenea, se numesce pamentu midiolocú. Fiinduca in acestu pamentu ambele estreme (natur'a lutului și a arenei) se unescu și se imbunatatescu unulu pre altulu, pamentulu midiolociu déca nu e seracu de huma, e celu mai acomodatu pentru vegetarea planteloru și se numesce activu, caldurosu. Déca pamentulu midiolociu contine 6—12 procente huma, se numesce „humosu.“

4. Pamentulu margosu (mélosu).

Marga (lat. merga v. marga = mealu, spoiéla) se numesce impreunarea interna a lutului, séu a lutului arenosu cu 15 și mai multe procente varu, ce se afla adeseori in pamentu.

Acést'a se folosesce si spre meliorarea pamentului, dupa cum vomu vedé la loculul seu; spre acestu scopu o foloseau si romanii celi vechi.

Marg'a séu mélulu (pre aiurea spoielea) are colori diverse, alba, sura, venetia, rosieteca, bruneta etc.; déca se pune in apa se desface in tóte partile cá varulu, prefacunduse in pulbere; acést'a e o insusire a margei, prin care se póte cunósce. Pamentulu, care in apa nu se risipesce in tóte partile, nu e marga. Colórea margei depinde dela alte elemente, cari le mai contine, asia dela feru, resina ori huma. Marg'a, care contine huma, se albesce in focu. Eu am arsu mélu venetu in focu si s'a albitu.

Pamentulu lutosu séu midiulociu, care contine 5—15 procente varu, se numesce margosu séu mélosu. Déca pamentulu margosu nu contine prea multu lutu, de comunu e producatoriu, ma póte fi si fórte producatoriu.

5. Pamentulu varosu.

Déca in pamentu se afla o mare parte de varu, se numesce varosu. Déca pamentulu udatu cu vreunu acidu, de ecs. acidu de sare séu acidu de salitra, fierbe, se infla, e semnu ca contine varu, cu catu fierbe mai tare, cu atat'a contine varu mai multu. Pamentulu varosu e activu si caldurosu, produce bine, déca nu e chiaru prea multu varu, si cu atat'a are mai mare valóre, cu catu va avé o pusetiune mai recorósa, de órace la casu contrariu ardu plantele intru insulu.

Déca varulu e amestecatu cu arena, acést'a e prea caldurosa, mai fierbinte.

6. Pamentulu humosu.

Huma (lat. humus) se numesce restulu animaleloru si alu plantelor putrede, séu gunoiulu, ori alte corpure organice, dupace au putreditu. Hum'a se afla in pamentu cu colóre intunecata, e pufaiósa, déca e uda, e cá sponghi'a, porósa, in stare usucata e usióra, primesce fórte multa apa. Pamentulu, care nu contine huma, nu póte fi producatoriu, de órace hum'a pre langa apa, singura e care da nutrementu plantelor.

Colórea cea négra a pamentului arata, ca cutare pamentu contine huma multa; acestu semnu fórte rare ori insiéla.

Déca unu brusiul de pamentu negru ardienduse la focu intr'unu vasu descoperitu se albesce, e semnu ca contine huma.

Cantitatea humei in cutare pamentu se afla mai usioru in

urmatoriulu modu: Lia 100 parti (de es. 100 loti) de pamentu bine usucatu la sóre, fara pietricele si radecini, acest'a 'lu pune intr'unu vasu pre focu, unde 'lu amesteca cu un'a tieve, manunchiu de sticla, pana ce ardienduse se albesce cu totulu pamentulu. In acestu modu hum'a ardiendu dispare din pamentu, dupa acea mesurandu de nou pamentulu arsu, cu catu va fi mai usioru cá inainte de ardere, atat'a huma au fostu in pamentulu respectivu.

Deci déca s'au luatu 100 loti de pamentu bine usucatu, si dupa ce s'a arsu s'au afluat numai 94 loti, atunci in pamentulu cu care s'a facutu experimentulu se afla 6 procente de huma. Acumu se dicemu, ca pamentulu nu au fostu chiaru fara picu de apa, mai cu séma de au fostu lutosu, ci au mai remasu intru insulu pucina apa, care a fostu chemice impreunata cu acelasi, si acést'a numai in focu a pierdut'o. Din asta cauza apoi mai putemu subtrage din cele 6 procente de huma inca $\frac{1}{2}$ procentu, dar mai multu nu.

In acestu modu poti dar afla amice, ca pamentulu teu, séu celu ce voiesci a'lu cumperá, cate procente de huma contine, séu catu de grasu e?

Hum'a cate odata e acra si in acestu casu nu e producatoria, si acra e acolo, unde e umedu locul si hum'a s'a facutu din plantele celea de apa si umediél'a a inacrit'o.

F'iinduca hum'a se preface din corpure organice séu din gunoiu, asia acést'a se afla numai in patur'a deasupr'a a pamentului, multu in afundime de o urma, in paduri e mai afunda, dar pre agrii a rare ori.

Pamentulu, care contine 2—5 procente huma, se numesce bunu, care contine 5—15 proc., se numesce „humosu“ séu „prea humosu“, si e fórté producatoriu. Spre bucuri'a nóstra generale ne póte sierbi, ca mai tóte provinciele locuite de romani se potu laudá multu pucinu cu pamentu „humosu“ si „prea humosu“, pre candu atare pamentu nu se afla in ori si care tiéra, éra déca se afla, aceea e numai ici si colea.

Afara de aceste specie de pamenturi mai suntu si altele, asia este unu feliu de pamentu acru, care suferé de umediéla si produce nescari erbure sarbede, acre, cari nici ca le manca animalele; atare pamentu se numesce acru, apatosu, mlasinosu, sarbedu.

Mai incolo mai suntu si unele pamenture asia numite pietróse; acestea si-liau numirea dela pietrisiulu, care 'lu contienu in mesura mai mare séu mai mica. Cu catu contine

cutare pamentu mai multu pietrisiu, cu atat'a perde mai multu din valóre, si cu catu pietrile voru fi mai mari, in catu ingreunéza cultivarea acelu'a; ér candu pietrile sunt mai menunte, in catu aratrulu le póte incungiurá, nu suntu atatu de daunatióse, ma unele de es. cele de varu, suntu chiaru folositórie.

II. Patur'a superiöra (producátória) si inferiöra a pamentului.

Precum de sine se intielege, pamentulu numai pana la o aduncime anumita contine hum'a cea nutritória si mai la vale nu; deci la estimarea pamentului e de a se distinge bine patur'a superiöra a acestu'a, care contine multu pucinu, huma, de cea inferiöra, care nu contine huma de locu, va se dica nu e fructifera. Patur'a superiöra póte se fia mai grósa séu mai subtire dupa impregiurari, póte se fia de aceeași calitate, séu diferita de cea inferiöra. Acestea impregiurari au inse mare in-fluintia la valórea cutarui pamentu.

In siesure si locuri asiediate, de comunu patur'a superiöra e mai afunda, mai grósa cá pre dealuri si in locuri ridicate. Aduncimea paturei superióre depinde adeseori dela modulu cultivarei pamentului; déca s'a cultivatu pamentulu mai afundu, are patura superiöra mai grósa, ér din contra mai subtire.

Déca patur'a superiöra e de 8—10 policari grósa, acést'a e grosime midiulocia; de 6 policari si mai pucinu e subtire, 11—12 policari e grósa, adunca, si preste o urma e patur'a superiöra fórté adunca, fórté grósa.

De sine se intielege, ca cu catu va fi patur'a superiöra mai grósa, cu atat'a va fi pamentulu mai producatoriu, de órace la acestu casu plantele 'si potu intinde radecinele mai afundu in pamentu bunu, si asia producu mai bine si se potu mai indelungatu opune secetei, ér umediél'a prea multa se scurge mai usioru prin pamentulu raru, pufaiosu, si asia plantele suntu scutite si de umediél'a prea mare in tempuri ploiose.

Mai incolo e de a se luá in consideratiune calitatea fisica a paturei inferióre, care se afla sub patur'a producátória, superiöra. Acést'a dupa calitatea ei póte se inaltie séu se micsioreze valórea pamentului; o inaltia, candu insusirele cele bune ale paturei superióre le are si aceea, séu déca defectele acesteia le micsioréza prin insusirea contraria; asia de es. déca patur'a superiöra e arena si cea inferiöra lutu, atunci prin aratu mai adencu lutulu de desubtu se póte amestecá cu aren'a, si acésta devine apoi mai favorítória planteloru, ap'a nu se póte scurge prin arena in josu, cá se suferé de seceta, nelasandu lutulu,

séu déca patur'a superióra e lutu si cea inferióra arena, atunci inca se póte indereptá lutulu cu aren'a de desubtu, asia si candu de desubtu se afla varu.

Se micsioréza valórea pamentului, candu patur'a inferióra posede in aceeaasi, séu inca in mai mare mesura calitatile cele rele ale paturei superióre, de es. déca sub lutu se afla éراس lutu si mai cleiosu, ori sub arena se afla éراس arena, séu petrisiu.

Déca patur'a inferióra consta din petrii, stanci, mélu reu, acest'a la tóte impregiurarile e unu reu si micsioréza valórea pamentului.

Patur'a inferióra se numesce calda, déca consta din arena, varu, pamentu midiulociu séu margosu; ferbinte séu setósa, déca consta din petrisiu, petrii séu stanci; rece déca contine lutu cleiosu.

Blasiu, in Augustu 1868.

Stefanu Popu.

C l i o.

(Continuare).

In urmarea ferbintiloru certe cate s'au escatu intre partite in diet'a transilvana din a. 184 $\frac{2}{3}$, se publicase anonimu un'a carticica despre Cneziatele romanesci, inse in limb'a magiara, dara in favórea elementului romanescu. Se spunea, ca manuscriptulu acelei carticele ilu cumparase episcopulu Ioanu Lemeni dela Blasiu cu cateva sutisióre fiorini. Dupa esiréa acelei carti se escà alta disputa intre istoricii de buna credintia si intre cearlatanii istoriei, asupra definitiunei cuventelor Cnezu si Cneziatu. Cunoscatorii dialectelor slavice sciu, ca Knez in aceleasi insémna principe, duce séu si boieriu fruntasu, magnatu (Proceres); se scie inse totuodata, ca la romanii bannatieni cnezu, chinezu in dilele nóstre insémna numai primariu, séu jude comunalu ori birou, precumu ilu numeseu pe airea. Se mai afla inse multe cuvente, a caroru semnificatiune in cursulu timpuriloru óresicumu s'a degradatu. Se nu mergemu mai departe: cuventele Domnu si Supanu (Jupanu) ce insemná odata si ce mai insémna astadi! Pentru istori'a nóstra este de cea mai mare importantia, cá se scimu, ce au insemnatu in Transilvani'a intre anii 1000 si 1600 Knez si Knezat ori Kneziat, numiri imprumutate dela bulgari cá fosti aliati, apoi pstrate si dupa desfiintierea imperiului bulgaro-romanescu. Ro-

manii credu asia, ca Knez a corespunsu dupa impregiurari la anticele numiri latinesci de princeps, proconsul, propraetor, procurator etc.

Scrutarea, culegerea, critic'a conferire si espicare a respectiveloru documente ne va spune restulu. Rev. sa dn. canonicu prepositu Stefanu Moldovanu impartasindu inca si urmatoriulu indice despre cnezi si cneziate, adica destriete romanesci cu capetenii romanesci, da istoriciloru altu falinariu in mana.

Red.

Ex Indice Supplementi Codicis Diplomatici Illustr. Com. Jos. Kemeny.

Anno		II. Keneziatus.				
1366	Kenezii Keneziatus.	Supplementi Codicis Dipl.	Tomo II.	pag.	56.	
1398	" "	" "	" "	" "	303, 305.	
1404	" "	" "	" "	" "	341.	
1409	" "	" "	" "	" "	402, 403.	
1410	" "	" "	" "	" "	417.	
1431*	" "	Reg. Arch.	Tomo I.	p.	98.	
1435	" "	Supplementi Cod. Dipl.	Tomo III.	pag.	167.	
1439	Kenezii Keneziatus.	Suppl. Cod. Dipl.	Tomo III.	pag.	209 et Nobiles	
	Castrenses	1444 pag.	275, 1447 pag.	285, 292.		
1448	Kenezii Keneziatus.	Suppl. Cod. Dipl.	Tomo III.	pag.	303.	
1453	" "	" "	" "	" "	pag. 356.	
1453	" "	" "	" "	" "	pag. 360 et 371.	
1456	" "	" "	" "	Tomo IV.	pag. 26.	
1476	" "	Reg. Arch.	Tomo II.	pag.	245.	
1486	" "	Suppl. Cod. Dipl.	Tomo V.	pag.	17.	
1517	" "	Suppl. Cod. Dipl.	Tomo VI.	pag.	27 Knez seu	
	Villicus pagensis.					
1531	Kenezii Keneziatus.	Suppl. Cod. Dipl.	Tomo VI.	pag.	174.	
1568	" in Boholez Sedis Sink.	Suppl. Cod. Dipl.	Tomo VII.	p.	246.	
1568	" in Sona Sedis Rupensis.	" "	" "	p.	246.	
1568	" in Glimboka Sedis Leschkirch.	Suppl. C. D. T.	VII. p.	246.		
1573	" in Ohaba Comitatus Hunyad.	Suppl. C. D. T.	VII. p.	345.		
1573	" in Denk Comitatus Hunyad.	Suppl. C. D. T.	VII. p.	346.		
1575	" in Pojana Sedis Mercuriensis.	Suppl. C. D. T.	VII. p.	379.		
1575	" in May Comitatus Albae inf.	Suppl. C. D. T.	VII. p.	379.		
1575	" in Sz. János-Hegye Comitatus Albae Superioris.	Supplementi				
	Cod. Dipl.	Tomo VII.	380.			
1580	Plures Kneziatus in Comit. Hunyad.	Suppl. C. D. T.	VII. p.	206.		
1589	(Keneziatus) Vajvodatus.	Reg. Arch.	Tomo IV.	pag.	43, 45.	

Pucine sunt acestea documente, déca'ti va fi scopulu cá se scrii istori'a Cneziateloru, sunt inse de ajunsu, pentrucá se te impintene la cercetari mai departe, séu incái pentru cá se deplangi perderea celorualte documente.

Ex Indice Supplementi Codicis Diplomatici.

III. D. Com. Jos. Kemény.

Arcem, Oppidum et Terram Fogaras respicientia.

Anno			
1290	Fogaras. S. C. D. T. I. p. 109.	1643	... .. " 117.
1372	" " " " T. II. p. 161.	1643	Privilegium Cerdonum p. 108,
1395	" " " " " " p. 283.	1730	p. 105.
	NB. Dux novae Plantationis Pagi	1657	... .. p. 238.
	Héviz, ac Dák, hodie in Comit.	1695	Fogaras. Suppl. Cod. Dipl. T.
	Albae Sup. siti, ad Terram Fo-		XI. p. 248, 249.
	garas pertinebant.		Fogaras Districtus in Comit. Al-
1430	Fogaras. S. C. D. T. III. p. 117.		bensi p. 116.
1467	" " " " T. IV. p. 170,		
	1463 p. 191, 1469 p. 198, 1470		
	p. 221, 1472 p. 249, 1473 p. 275.		
1503	Fogaras. S. C. D. T. V. p. 295 bis.		
1511	" " " " " " p. 392		
1519	" " " " T. VI. p. 65.,		
	1524 p. 101, 1527 p. 128, 1531		
	p. 183, 1532 p. 189, 1533 p. 199,		
	1541 p. 342, 1546 p. 373, 1548		
	p. 397.		
1553	Fogaras. S. C. D. T. VII. p. 71.		
	Fogaras est: L. Baronatus —		
	1543 p. 75 et 87, 1558 p. 145,		
	1561 p. 173, 1566 p. 189, 196,		
	197, 1567 p. 195.		
	Contulit Ferdinandus I. Thoma-		
	mae Zalaházi Eppo Vesprimiensi		
	ejusque sororibus et Familiae Kechethi 1527 p. 243.		
1568	Fogaras. Suppl. C. D. T. VII.		
	p. 243, 244, 245; 1569 p. 265,		
	1572 p. 312.		
	Comes perpetuus Terrae Fogaras fuit Gaspar Békés 1573 p. 337.		
1580	Fogaras. Arcis Praefectus Cosmas Horvath Petrichevith. Suppl. C. D. T. VIII. p. 153, 1583 p. 229, 1588 p. 412, 1585 p. 271, 273; 1588 p. 295, 1595 p. 393.		
1606	Fogaras. S. C. D. T. IX. p. 49.		
1607	Capitaneus Gabriel Haller p. 65, 1609 p. 121, 1622 p. 260, 1626 p. 300.		
1640	Capitaneus Joannes Kemény. S. Cod. Dipl. T. X. pag. 91.		

Registri Archivorum.

1511	Reg. Arch. T. I. p. 111 et 129.
1512	" " T. I. p. 458.
1525	Reg. Arch. T. II. p. 111, 1535 p. 323, 1540, p. 169, 1566 p. 321, 322, 1567 et 1572 p. 322, 1588 p. 323, 1597 p. 405, hoc anno supr. Capitaneus Balthasar Bathori. — 1618 p. 324, 1628 p. 334, 1631, 1633 p. 324, 1640, 1648 p. 325, 1653 p. 326, 1654, 1657 p. 326, 1663 p. 327, 328, 329, 1665 p. 134, 1668 p. 348, 1670 p. 331, 1674 p. 240, 1675 p. 332, 1677 p. 333, 1678 p. 333, 1683 p. 344, 1684 p. 137, 1694 p. 336, 1699 p. 336, 1709 p. 336 et 337.
1413	Reg. Arch. T. III. p. 28, 1464 p. 41, 1469 p. 42, 1471 p. 43 bis., 1527 p. 66, 80, 1531 p. 80 bis. et 81, 1541 p. 87, 1553 pag. 81, 1608 p. 341 et 352, 1611 p. 235, 1635 p. 64, 1637 p. 129, 1641 p. 124, 1656 p. 135, 196, 1657 p. 64.
1607	Reg. Arch. T. IV. Capitaneus Gabriel Haller p. 48.
1624	Balthasar Kemény . p. 73.
1691	Gregorius Bethlen . p. 258.
	1607 p. 49 { 1625 p. 454.
	1610 p. 214 {
	adde: 1532 p. 154.

Ad Nr. 239. 1868.

Publicarea banilor incursi la fondulu asociatiunei

dela 22. Augustu c. n. pana la siedinti'a comitetului asociatiunei din 15. Septembrie c. n. a. c.

1) Prin domnulu administratoru protopopescu si colectoru alu asociatiunei in Ofenbai'a, Nicolau Fodoreanu, s'a trimisu la fondulu asociatiunei parte cá tacsă de membru ordinariu, parte cá colecte, sum'a de 20 fr. 64 cr. respective 70 cr. v. a. si anume:

a) dela dn. administratoru protopopescu si colectoru alu asociat. Nic. Fodoreanu cá membru ord. tacs'a pre anii 186⁵/₆ si 186⁶/₇ 10 fr. b) dela dn. parochu gr. or. in Salcio'a infer. Ioanu Danciu cá colecta 1 fr. c) economulu Vasilie Onea 60 cr. d) curatorulu Michailu Vomvea 50 cr. e) economulu Elia Dum'a 50 cr. f) cristiculu Ioanu Butura 30 cr. g) curatorulu Ioanu Vomvea 10 cr. h) economulu Craciunu Dragusiu 10 cr. i) economulu Gavril'a Dum'a 10 cr. k) prescurariti'a Nastasia Mara 10 cr. l) economulu Petru Buleandra 10 cr. m) economulu Vasilie Dum'a 10 cr. n) economulu Demetriu Badiu 10 cr. o) economulu Simeonu Dragusiu 10 cr. p) mai multi, toti din Salcio'a inferi'ora 22 cr. q) dn. parochu gr. or. din Salcio'a super. Michailu Cior'a 2 fr. r) curatorulu Moise Nicolau 20 cr. s) economulu Ioanu Ispasu 10 cr. t) economulu Vasilie Gogia 10 cr. u) economulu Simeonu Armeanu 10 cr. v) economulu Demetriu Stoianu 10 cr. x) economulu Simionu Barstanu 10 cr. y) economulu Ioane Mart'a 20 cr. z) dn. docente Simeonu Cior'a 15 cr. aa) economulu Simeonu Barstanu 20 cr. bb) curatorulu Ioane Mart'a 25 cr. cc) economulu Michailu Panti'a 15 cr. dd) dela economulu Nicolau Panti'a 10 cr. ee) economulu Ioanu Canasielu 15 cr. ff) economulu Teodoru Cior'a 10 cr. gg) economulu Petru Cucu 5 cr. hh) economulu Simeonu Cucu 5 cr. ii) dn. parochu gr. or. din Cior'a de susu Ioanu Morcanu 1 fr. 60 cr. kk) economulu Ioane Oglavie 5 cr. ll) dn. parochu gr. or. din Latureni Elia Barstanu 40 cr. mm) economulu Teodoru Macarie 4 cr. nn) mai multi nenumiti 9 cr. oo) din lad'a bisericei 50 cr. Sum'a totala cá mai susu 20 fr. 70 cr. v. a.

2) Prin d. Aug. Papu protop. si col. asoc. in Belgradu s'au trimisu la asociatiune 15 fr. v. a. si anume:

- a) dela dn. parochu si protop. onorariu in Stragi'a Clemente Tamasiu tacs'a de m. ord. pre 186⁶/₇ si 186⁷/₈ . . . . . 10 fr.
b) dela dn. protop. Augustu de Papu tacs'a de m. ord. pre 186⁶/₇ 5 fr.

3) Prin d. canonicu metrop. si colect. asoc. Ioane Fekete s'au trimisu la asoc. cá tacsă de m. ord. pre anii 186⁵/₆ si 186⁶/₇ pentru d. parochu in Rosi'a (de langa Blasiu) si prot. alu Armen. Basiliu Paulethi 10 fr.

4) Dela dn. protop. Leontiu Leonteanu tacs'a de m. ord. pre 186⁷/₈ 5 fr.

Sibiin, 15. Sept. c. n. 1868.

Dela secretariulu asociatiunei trans. rom.

CONCURSU

la unu ajutoriu de 25 fr. v. a. destinat pentru unu invetiace lu de meseria, amesuratu concludului comit. asoc. adusu in siedinti'a de astadi, se publica prin acést'a de nou concursu cu terminulu pana in 31. Octobre c. n. a. c.

Respectivii competitori au de asi aterne la comit. asoc. pana la terminulu indigitatu concursele loru provideute cu carte de botezu, cu testimonia demne de credintia despre purtarea loru, cumu si despre diligentia si desteritatea dovedita in specialitatea de meseria, spre acarei invetiare s'au consacratu. Sibiu, in 6. Octobre c. n. 1868.

Dela comit. asoc. trans. rom.

CONCURSU

de órace la unu stipendiu de 100 fr. destinat pentru unu teneru ascultatoriu de drepturi, afara de patria, in urm'a publicarei concursului din 8. Sept. a. c. n'a competitu, decatu singuru numai unu concurent, alu carui concursu inse, nefiindu provideutu cu testimoniulu scolasticu recerutu, nu s'a pututu luá in consideratiune, prin urmare numitul stipendiu, conformu concludului adusu in siedinti'a comit. de astadi, dechiaranduse de vacante, se escrie pentru acel'a prin acést'a de nou concursu cu terminulu pana in 31.

Octobre c. n. a. c.

Concurentii la susu numitul stipendiu pana la terminulu mai susu indigitatu, au de a'si trimete la comit. asoc. concursele loru provideute: a) cu atestatu de botezu, b) cu testimoniulu scolasticu despre progresulu in studia, si in urma c) cu testimoniulu demnu de credintia despre lipsirea midiulóceloru necesarie la continuarea studialoru. Sibiu, in 6. Oct. 1868.

Dela comit. asoc. trans. rom.

 Din acésta fóia mai putemu servi cu esemplaria intregi incependu dela Nr. 1. Doritorii a se abona binevoiésca a se adresa deadreptulu la on. comitetu in Sibiu. Mai tardíu esemplariale remase leganduse cá carte, potu se vina mai scumpe.

Errata din Nr. 19.

In Nr. 19 alu fóiei asoc. „Transilvania“ rubric'a: „Publicarea baniloru incursi la asoc.“ s'au stracuratu unele erori, cari nu potu fi trecute cu vederea, ci trebuie indreptate. Acelea erori batatóre la ochi suntu urmatórele:

- a) la pag. 463 p. 5 lit. b) in locu de: „Ant. Strica“ se se indrepteze: Antoniu Stoic'a.
- b) la pag. 464 p. 7 lit. a) la loane Titie tacs'a de m. ord. in locu de: pre an. 186 $\frac{7}{8}$ se se indrepte: pre an. 186 $\frac{6}{7}$.
- c) Totu la pag. 464 p. 7 lit. b) in locu de: „Andrei Iancu“ se se indrepte: Andreiu Francu.

Aceste indreptari se motivéza si din acelu punctu de vedere, cá cass'a asoc. se póta tiéné evidenti'a ceruta facia cu membrii asoc., carii platescu tacsele prescise.

Nota. Redactoriulu absentandu siepte septemani in alta tíera, corecturele i se trimitea acolo fara manuscripte, éra mai in urma nici decumu. On. publicu lectoriu va sci apretia acestea impregiurari.

Red.

TRANSILVANI'A.

Fôia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului romanu.

Acésta fôia ese cate 3 côle pe luna si costa 2 fr. v. a. pentru membrii asociatiunei, éra pentru nemembrii 3 fr. Pentru strainatate 4 fr. cu porto postei. Abonamentulu se face numai pe cate 1 anu intregu. — Se abonéza la Comitétulu asociatiunei in Sibiiu séu prin posta séu prin dd. colectori.

Nr. 22.

Brasiovu 1. Noembre 1868.

Anulu I.

Ad Nr. 233. 1868.

Protocolulu adunarei generale (VIII) a asociatiunei transilvane pentru cultur'a si literatur'a poporului romanu.

tienuta in Gherl'a la $^{25}/_{13}$ si $^{26}/_{14}$ Augustu 1868 sub conducerea ordinaria a d-lui presiedinte Vasiliu Lad. Popu.

SIEDINT'A II.

tienuta la $^{26}/_{14}$ Augustu 1868.

(Continuare).

XVIII. Fiindu la ordinea dilei priimirea si desbaterea raporteloru comisiuniloru delegate in siedint'a I., dn. presiedinte da locu comisiunei de 3, insarcinate cu incassarea tacseloru dela membrii cei vechi, si inscrierea membriloru noui. Dn. Ioanu Popu Maieru cá referente cetesce numele si ofertele membriloru vechi, carii au solvit restantie de pre anii trecuti in suma de 221 fr. v. a. Asemenea si numele si ofertele membriloru intrati de nou in asociatiune in suma de 1280 fr. 50 cr., care sume prin adunare se strapunu dlui cassariu alu asociatiunei. Totu deodata dn. referente aduce la cunoscint'a adunarei, cumca numerulu membriloru fundatori ai asociatiunei s'au inmultitu cu trei barbati distinsi, anume dn. Simeonu Balomiri, dn. Alecsandru Bohetielu, capitanu supremu, si dn. dr. Ioanu Vancea, episcopulu de Gherl'a, si cá membrii ordinari nou intrati in asociatiune sunt 50, carii priminduse de adunare cu espresiunea cea mai viia a bucuriei, dn. presiedinte le doresce se remana membrii ai asociatiunei catu mai multu tempu, si insarcinéza comitetulu se le trimita diplomele de membrii ai asociatiunei.

Dn. Georgiu Moldovanu, vicerectore se plange, ca cu tóte ca inca in anulu trecutú s'a facutu membru alu asociatiunei, pana acum'a inca n'a capatatu diplom'a de membru.

Dn. Ioanu V. Rusu secret. II. raspunde, ca diplomele tuturor membriloru intrati cu ocasiunea adunarei dela Clusiu, s'au espedatu la respectivii colectoru, si déca antevorbitoriulu nu a capatatu diplom'a sa, a trebuitu se faca reclamare.

XIX. Dn. adv. dr. Iacobu Brendusianu, referentele comisiunei esmise pentru cercetarea socotelorú duse dela adunarea generala a VII. din Clusiu pana la adunarea presenta, cetece raportulu acestei comisiuni aici alaturatu sub L, din care se vede 1), ca pe langa tóta acurateti'a, totusi s'a aflatu incorectitate intr'aceea, ca pana candu in subpunctulu 10 din punctulu XXVIII. alu adunarei din Clusiu pentru rubric'a speselorú neprevédute s'a preliminaru un'a suma numai de 60 fr. v. a., sub acésta rubrica s'a spesitu cu totulu 64 fr. 44 cr. v. a., prin urmare cu 4 fr. 44 cr. mai multu. Inse la deslucirea data de cassariu, adunarea trece peste acésta pusetiune, cá acei 4 fr. 44 cr. se se induca in ratiunile anului viitoriu. 2) Ca dupace in subpunctulu 3 alu punctului XXVIII. alu adunarei din Clusiu pentru spelele de cancelaria numai 160 fr. v. a. s'au preliminaru, din carú dupa aratarea ecsacta a secretariului s'au spesitu 152 fr. 12 cr., si dupa ce conformu conclusului comitetului din 19. Aug. 1868 § 93 secretariului II. si cassariului cá deregatoriloru permanenti ai asociatiunei li s'a aplacidatu spele de calatoria pana in Gherl'a si inderaptu 82 fr. 20 cr., comisiunea acést'a este de parere, cá pentru venitoriu spelele cancelariei se se prelimineze cu 300 fr. v. a.

Dn. Petru Nemesiu se róga, cá acésta propunere a comisiunei se se dea comisiunei bugetarie spre opiniune, éra dlui cassariu pentru diliginti'a-i neobosita si esactitatea laudabila in ducerea ratiuniloru asociatiunei, se i se rostésca multiamit'a publica a adunarei acesteia. Partea antea a propunerii dlui P. Nemesiu priminduse, incatu pentru partea a dou'a, adunarea intréga cu „se traiésca“ sgomotósa arata recunoscinti'a sa pentru ostenelele dlui cassariu. Éra dn. capitanu Stezariu, cassariulu asociatiunei mandru de increderea adunarei, multiamesce pentru recunoscinti'a.

XX. Dupa aceste dn. presiedinte pre vr'o cateva minute intrerumpe siedinti'a cu scopu de a se intielege asupr'a propunerii membriloru, din carú va sta comisiunea de 5, insar-

cinata cu elucrarea proiectului in privinti'a propunerilor dlui Lad. Vajda.

Reasumenduse siedinti'a, dn. presiedinte propune adunarei pre urmatorii dd. de membrii ordinari ai comisiunei de 5: protopopu Pamfilie, secretariulu Porutiu, judele sing. Iosifu Popu, avocatulu Alesie Popu, concipistulu Petru Nemesiu. Éra de membrii substituti pre dd. asesoru Popu Leonte si proprietariulu Lazaru Baldi, carii se si primescu prin adunare.

XXI. Dn. presiedinte pune la ordinea dilei raportulu comisiunei, insarcinate cu preliminarea bugetului pe anulu viitoriu. Dn. prof. Moldovanu cá referente cetesce raportulu acestei comisiuni alaturatu aci sub M. Premite insa, ca dupace in proiectulu de bugetu pro 186⁸/₉ pusu de catra comitetu pe més'a adunarei, sum'a disponibila e calculata dupa impregiurari intemplatórie, punenduse in frunte $\frac{4}{5}$ din banii gat'a, fara de cautare ce feliu de bani suntu acei'a, si venitul asemnatiunilor ipotecarie luanduse un'a data si diumatate, comisiunea bugetaria partea acést'a din proiectulu comitetului nu o a potutu lua de basa pentru lucrarea bugetului, ci a facutu proiectulu seu avendu in vedere acoperirea speselor neincunjiurate ale asociatiunei.

Éra intru preliminarea speselor comisiunea a luat de basa si urmatu intru tóte proiectulu comitetului. Motivandu apoi pusetiunea 1) despre remuneratiunea secretariului II., se ivesce intrebarea, cetéscase óre mai nainte raportulu intregu, séu se se desbata indata fiacare pusetiune?

Dn. Iustinu Popufiu observandu, ca pusetiunile potu fi in legatura laolalta, se róga, cá mai nainte se se cetésca raportulu intregu si numai dupa aceea se se iea inainte pusetiunile un'a dupa alt'a la desbatere. Ceea ce si priminduse, dn. referente cetesce raportulu intregu.

Dupa aceea reluanduse desbaterea pusetiunilor din punctu in punctu,

1) Adunarea considerandu starea cea apasatória a asociatiunei, pentru astadata votéza numai acei 200 fr. v. a., proiectati de comisiunea bugetaria in remuneratiunea secretariului II., recunoscundu insa ca s'au inmultitu afacerile acestui deregatoriu alu asociatiunei, pentru ostenelele lui 'i-aduce cu aceste multiamit'a publica.

2) Se primesce mai incolo onorariulu unui juristu aplecatu cá scriitoriu in cancelari'a asociatiunei cu 100 fr.

3) Incatu pentru spelele cancelariei impreuna cu spelele

de caletoria a secret. II. si a cassariului (vedi p. XIX p. 2), dn. presiedinte propune se se prelimineze 300 fr.

Dn. referente profesorul Moldovanu observéza, ca spesele calatoriei nu se potu sci inainte. Dn. canonicu Stefanu Biltiu din punctulu de vedere ca este de doritu, cá adunarea asociatiunei se se tiena si in partile cele mai departate, éra oficialii amintiti pe spesele loru nu potu se calatorésca, se róga se se prelimineze si spesele de caletoria.

Dn. presiedinte propune, ca dupace nu se póte sci cata suma se se incuviintieze spre scopulu acest'a, óre n'aru fi mai bine, cá se se prelimineze spesele numai pentru cancelaria, éra oficialii amintiti se capete postliminio reintórcerea spese-loru facute cu ocasiunea calatoriei loru? La ce observandu secretariulu II. Rusu, ca oficialii se potu afla in atare lipsa de bani, catu se nu póta intreprinde caletori'a, fara a primi bani dela asoc., s'a decisu, cá pentru spesele cancelariei se se defiga 200 fr., éra in privinti'a speseloru de caletoria se imputernicesce comitetulu, cá se dea anticipatiune oficialiloru amintiti in spese de caletoria.

4) Se primescu mai incolo doue stipendii de cate 100 fr. pentru ascultatori de jure afara de patria, 200 fr.

5) Unu stipendiu pentru unu ascultatoriu de jure in patria, 80 fr.

6) Unu stipendiu pentru unu ascultatoriu de politehnica cu 300 fr.

7) Doue stipendia pentru ascultatori de filosofia si profesori de gimnasiu de cate 300 fr., 600 fr.

8) Doue stipendia de cate 330 pentru agronomisti, 660 fr.

9) Doue stipendia de cate 50 pentru gimnasiasti, 100 fr.

10) Doue stipendia de cate 50 fr. pentru studenti la scóle reali, 100 fr.

11) Ajutoriu pentru unu sodalu, care voiesce a se face maestru, 50 fr. si pentru doui invatiecei de maestria, carii au de a se face sodali, cate 25 fr., sum'a 100 fr.

12) Doue premia de cate 25 fr. pentru aceia, carii pana la adunarea generala procsima voru dovedi, ca au prasitu celu pucinu 200 altoi prinsi. La propunerea in sa a dlui asesoru Alecsandru Nemesiu, adunarea poftesce, cá cei ce voru concurge la aceste premia, se arate adeverintia din partea parochului localu si a protopopului respectivu despre prasirea cu succesu a acelu altoi. Si dec'a protopopulu respectivu din intemplare n'ar fi membru alu asociatiunei, atunci se arate

adeverinți'a afara din partea parochului localu, si dela proto-populu celu mai de aprópe, care este membru alu asociatiunei. Sum'a 50 fr.

13) Pentru spese estraordinarie, computandu aci si pluse-rogatulu de 4 fr. 44 cr. din anulu trecutu (vedi mai susu p. XIX), precumu si pentru bibliotec'a asociatiunei, se primescu 100 fr.

14) Ce se tiene de remuneratiunea secretariului I. alu asociatiunei pentru redactiunea fóiei „Transilvani'a“, adunarea priimindu propunerea comisiunei bugetarie, asemnéza dlui Georgiu Baritiu un'a remuneratiune de 400 fr. Sciendu insa adunarea, ca acésta remuneratiune nu este potrivita fatigieloru puse de dlu redactoriu, éra venitele asociatiunei pentru presentu nu iérta asemnarea unei sume mai cuvenite: adunarea rostesc cu acestea recunoscienti'a sa cea mai ferbente dlui secretariu I. pentru ostenelele puse in interesulu binelui asociatiunei.

In legatura cu acést'a, comisiunea bugetaria pentru prosperarea fóiei „Transilvani'a“ face cateva propuneri, care au datu ansa la o desbatere mai indelungata.

Anume a), cá adunarea se comende comitetului asociatiunei ingrigire deschilinita pentru desvoltarea, inaintarea si latirea fóiei „Transilvani'a“.

La acést'a propunere dn. vicepresiedinte Ioanu Hannia díce, ca comitetulu in interesulu desvoltarei si latirei fóiei acésteia tóte le a facutu cate numai a pututu.

Dn. protopopu Alimpiu Barboloviciu, cá se se póta lati fói'a „Transilvani'a“ e de parere, se se compuna aceea intr'o limba mai populara si se nu se publice in dens'a protocólele adunariloru si ale comitetului asociatiunei, ci alte lucrari folosítórie poporului.

Dn. presiedinte provocandu la § 33 alu statutelor asociatiunei, reflecta pe dn. antevorbitoriulu, ca fói'a acést'a este destinata pentru publicarea afaceriloru asociatiunei, si pre langa latirea culturai poporului, este menita a inaintá si literatur'a romana; apoi este de insemnatu si atata, ca pana acumu si pentru aceea nu s'a pututu tipari lucrari folosítórie poporului, pentruca afara de dn. redactoriu nime, séu fórte pucini altii au conlucratu la fói'a acést'a.

Dn. prof. Moldovanu desfasiorandu scopulu comisiunei cu acést'a propunere, díce, ca recomandandu comisiunea ingrigirei comitetului desvoltarea, inaintarea si latirea fóiei „Transilvani'a“, de parte a fostu de cugetulu de a invinui comitetulu, ca dóra

pana acum'a n'ar fi facutu catu a potutu in interesulu fôiei ca-ci sunt cunoscute siedintiele comitetului tienute in objectulu acest'a, precumu si nesuinti'a pusa spre inflorirea fôiei; comisiunea din contra a vrutu numai a indemna comitetulu, cá si pre venitoriu se urmeze in zelulu doveditu facia cu fôia asociatiunei.

Dn. presiedinte observa, ca adaoganduse la propunerea comisiunei cuventielele: „si de aici inainte,“ aceea s'ar poté primi. Adunarea primesce propunerea comisiunei, modificanduo astufeliu: Adunarea comenda onoratului comitetu alu asociatiunei deschilinit'a ingrigire si de aici inainte pentru desvoltarea, inaintarea si latirea fôiei „Transilvani'a.“ — Acést'a preste totu, ér b) in deosebi comisiunea propune, cá la casu candu venitele fôiei nu aru fi de ajunsu pentru acoperirea speselor cu tipariulu s. a., fôia acést'a se se subventioneze din bugetulu asociatiunei. Ceea ce fara contradicere se si primesce de adunare.

In urma c) comisiunea propune, cá adunarea se comende comitetului interpretarea puncteloru b) si c) din § 32 alu statuleloru intru acelu modu, catu libertatea redactoriului, carele dupa § 16 este secretariulu I., se nu se restringa, lasandu censurarea articiloru, ce au se intre in fôia, in voi'a redactoriului.

Dn. vicepresiedinte Ioanu Hannia cu ocasiunea acestei propuneri aduce la cunoscinti'a adunarei, ca nu comitetulu asociatiunei, ci insusi secretariulu I. cá redactoriulu „Transilvaniei,“ candu a primitu sarcin'a acést'a, a pusu conditiunea, cá comitetulu se censureze mai nainte toti articlii, si acei'a numai dupa aceea se védia lumin'a in fôia asociatiunei, luanduse afara articlii esiti din condeifulu domniei sale. Si cu tóte ca comitetulu recunósce de datorinti'a sa a censura articlii trimisi la fôia asociatiunei, cá nu cumva prin articlii necorespondietori scopului, se se compromita asociatiunea: totusi a aflu de bine a concrede lucrulu acest'a d-lui Georgiu Baritiu, si aci in faci'a adunarei se róga comitetulu, cá pe langa multimea agendeloru sale, se nu fia ingreunatu si cu censurarea articiloru tramiendi la fôia, ci adunarea se concrédia lucrulu acest'a dlui redactoriu Georgiu Baritiu. — Dn. prof. Moldovanu fiindu indestulatu cu deslucirea data de dn. vicepresiedinte si standu aceea, ca insusi redactoriulu a vrutu se se censureze articlii trimisi la fôia „Transilvani'a,“ in numele comisiunei retrage acést'a a trei'a propunere.

Dn. Visarionu Romanu doresce, cá pe langa tóte ca comisiunea bugetaria 'si retrage acést'a a sa propunere, totusi: dupace e lucru cunoscutu, ca multi pentru aceea n'au trimisu articlii la fói'a „Transilvani'a," pentruca au sciutu ca se voru censura de comitetu, dreptu aceea se se esplice § 16 si punctele b) si c) din § 32 alu statuteloru camu intr'acestu intielesu: secretariulu I. alu asociatiunei este redactoriulu fóiei asociatiunei, pe venitoriu toti articlii pentru acea fóia se trimetu dea-dreptulu la densulu. Redactoriulu inse este datoriu, cá articlii acei'a, carii densulu 'i va afla ca sunt supusi censurei, se'i trimita la comitetu pentru censurare. Asemenea va trimite comitetului articlii aceia, ai caroru auctori aru pofi apriatu, cá articlii loru pentru védia mai mare, se se censureze prin comitetulu asociatiunei.

Dn. Iosifu Popu jude sing. nu afla nici un'a contradicere intre §§ 16 si 32 din statute, ca-ci in § 16 se dau secret. I. tóte drepturile legate de redactiunea fóiei periodice a asociat., éra in punctele b) si c) din § 32 se dau comitetului tóte drepturile legate de editiunea fóiei. Dn. secret. II. I. V. Rusu nu póte partini propunerea dn. V. Romanu, pentruca §§ii din cestiune suntu destulu de chiari, si nu voiesce se se faca vreo modificatiune in densii.

Dn. Ios. Vulcanu dice, ca referentele comisiunei bugetarie, cetindu raportulu comisiunei, acést'a a facut'o din insarcinarea si in numele comisiunei, si dreptu aceea fara invoirea comisiunei n'a avutu dreptulu de a retrage propunerea din cestiune. Dara déca dn. referente totusi o a retrasu, 'si iéa voi'a densulu a o susutiené. Dice ca un'a dintre cauzele, pentru care are atatu de pucini prenumeranti fói'a „Transilvani'a" a fostu si impregiurarea aceea, ca cele publicande in fói'a acést'a, trebuié se se trimétia mai inainte la comit. si prin acést'a 'si pierdéu adeseori totu interesulu, publicanduse acele mai tempuriu in alte foi. Adange in urma, ca déc'a dn. G. Baritiu a poffitu se se censureze prin comitetu articlii trimisi pentru fói'a asoc., acést'a a facut'o dóra numai pentru economisarea tempului, cá se nu se ámane publicarea acelor'a. Susutiene si spriginesce propunerea comisiunei.

Dn. Vis. Romanu vede in propunerea sa impacarea opiniuniloru diferite.

Dn. prof. Moldovanu respundendu dlui Ios. Vulcanu, dice, ca fiindu mai inainte comisiunea bugetaria reu informata despre starea lucrului acestuia, acumu dupa deslucirile date de

dn. vicepresedinte, cu totu dreptulu pôte a'si retrage propunerea sa. Dn. presedinte observa, ca nu se pôte retrage propunerea comisiunei prin referentele ei, dar nici ca e lipsa a se retrage, pentruca intrandu la protocolu si deslucirea data de dn. vicepresedinte Hannia, intrebarea este complanata deplinu.

Neinsinuanduse altii la cuventu, adunarea primesce propunerea dlui Ios. Vulcanu, cá adeca se se susutiena si a trei'a propunere a comisiunei bugetarie, adauganduse, ca in intiele-sulu dechiaratiunei dlui vicepresedinte, comitetulu nu'si a arogatu siesi dreptulu de a fi censorulu articliloru trimisi la redactiunea fóiiei, ci spre acést'a a fostu rugatu de insusi dn. redactoriulu, comitetulu inasa nici decumu n'are de cugetu a restringe libertatea redactiunei, lasandu censurarea articliloru ce au se intra in fóiia in voi'a redactoriului.

Comisiunea bugetaria prin referentele seu mai presenta adunarei:

1) Concursulu doc. Petru Gram'a din Boosu, pentru premiulu de 25 fr. destinatu pentru prasirea celoru mai multi oltoi; adunarea inasa lasa censurarea documentelor produse de concurente comitetului.

2) Suplic'a dlui Georgiu Vintila, stipendiatulu asociat. la scól'a agronomica in Ung.-Altenburg, care cere inmultirea stipendiului seu dela 330 fr. la 450 fr.; rogarea acést'a inasa adunarea o respinge.

3) Suplic'a lui Adamu Sirlincanu, studente in III. cl. gimn. pentru unu stipendiu de 50 fr.; adunarea o recomanda considerarei comit. cu ocasiunea concursului la stipendia.

In urma la propunerea comisiunei bugetarie, adunarea incredintiéza comitetului spre urmare intru facerea proiectului de bugetu pre anii viitori: „indreptariale“ propuse in anulu trec. de comisiunea bugetaria si acceptate de adunare, care indreptaria se afla tiparite in „Transilvani'a“ la fói'a 179.

Fíindu tempulu cam inaintatu si ne mai potenduse continua siedinti'a, dn. pres. amana siedinti'a pre dupa amiadi, si provóca pre membrii, cá se binevoiésca a se infaciosia la continuarea siedintiei dupa pradiu la 5 óre.

(Va urma.)

Raportulu despre starea cassei cu accluderea raciotiniului.

Prea onorabila adunare generale!

Dupa prescisele §lui 18 din statutele asociatiunei trans. rom. pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu, am onóre a presentá prea onorabilei adunari generale raciotiniulu cassei acestei asociatiuni despre banii intrati, chieluiti si remasi in restu, dela adunarea generala a VII. tienuta in Clusiu in 26, 27. si 28. Aug. 1867 pana la acésta stralucita adun. gener., de impreuna cu protocolulu domniloru membri fundatori, ordinari si onorari, apoi unu alu treilea protocolu, in care se afla insemnate deosebi dupa sîrulu urmatu tóte tacsele intrate dela respectivii domni membri, atatu cá restantia, catu si pe anulu cur., in rubrice separate.

Cu referintia la diurnalulu cassei am de a aduce la cunosciinti'a prea onorabilei adunari generale, cumca din stipendiale preliminate pe acestu anu nu s'au chieluitu stipendiulu de 330 fr. destinatu pentru unu agronomistu, si cumca din cei 400 fr. preliminati pentru fói'a asociatiunei esinde, éra nu s'au chieluitu pana acum nimica, de vreme ce prenumeratiunile au acoperitu pana acum spesele edarei foiei asociatiunei „Transilvani'a“; éra din contra, cumca sum'a preliminata pentru spese estraordinarie nu s'au ajunsu, si s'au chieluitu din necesitate neamenavera mai multu cu 4 fr. 44 cr., susutienendu'mi datorinti'a a motiva acésta circumstare mai pe largu, candu va veni acésta cestiune la ordinea dilei.

Facenduse pentru perceptele si erogatele fóiiei asociatiunei unu protocolu deosebi, asia am onóre a pune pe més'a prea onorabilei adunari generale si acestu protocolu, care arata, catu au intratu si catu s'au chieluitu cu edarea acestei fóiie pana in presentu, respective pana la finea lui Iuliu a. c.

Apoi ce se tiene de depositele, care se afla in cass'a asociatiunei incredintiate casierului asociat. mai de multi ani spre ingrigire si fructificare, si anume: depositulu pentru eternisarea memoriei laureatului nostru poetu Andreiu Muresianu prin ridicarea unui monumentu, si altulu alu comitetului natiunalu permanentu, se punu pe més'a prea stralucitei adunari gener. respectivele diurnale de cassa.

Mai pe urma am de a raportá cu tóta umilintia, cumca putienu timpu dupa inchiaierea diurnalulu cassei in diu'a de astadi, si in antea pornirei mele catra locul adunarei gener. acesteia, au intratu in cassa dela dn. directoru gimn. si redact.

Iacobu Muresianu din ofertulu promis in an. tr. 552 fr. v. a. in bani gata si doue obligatiuni de cate 500 fr. m. conv., cari pana la dispunerea mai de parte a prea onor. adunari gener. stau deposite in cass'a asociatiunei. Sibiuu, 21. Aug. 1868.)*

Const. Stezariu,

capitanu in pens. si cassariu alu asociat. trans. rom.

*) Computulu va urma impreuna cu absolutoriulu. Deocamdata alatu-ramu interesantulu sumariu pe 7 ani.

S U M A R I U

despre toti banii intrati in casa a asociatiunei trans. romane, cheltuiti si remasi dela urdrea asociatiunei pana la adunarea generala din Gherla.

Dupa ractiuniulu asternutu adunarei generale din		I n t r a t e				E r o g a t e												Sum'a						
		Restulu din anulu trecutu		In acestu anu au intratu		Sum'a		Spendia		Premia		Ajutoria		Onorariulu secretariu- lui II.		Spesele				Pentru foia asociatiunei				
																cancelariei si pentru servitiu		esteaor- dinaria						
fr.	cr.	fr.	cr.	fr.	cr.	fr.	cr.	fr.	cr.	fr.	cr.	fr.	cr.	fr.	cr.	fr.	cr.	fr.	cr.	fr.	cr.	fr.	cr.	
Brasiovu p. a. 186 1/2	—	—	12587 45	12587 45	600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35	—	972	81	—	—	—	—	1607 81
Blasiu " 186 2/3	10979 64	9406 19	20385 83	1200	—	361 75	120	—	200	—	215 51	364 50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2461 76
Hatiegu " 186 3/4	17924 7	5577 42	23501 49	1700	—	100	—	120	—	200	—	125	—	—	—	—	—	173	10	—	—	—	—	2418 10
Abrudu " 186 4/5	21083 39	4163 32	25246 71	1660	—	100	—	160	—	200	—	165	—	—	—	—	—	317 54	—	—	—	—	—	2602 54
Alb'a-Julia, " 186 5/6	22644 17	3516 93 1/2	26161 10 1/2	900	—	—	—	60	—	200	—	150	—	—	—	—	—	542 25	—	—	—	—	—	1852 25
Clusiu " 186 6/7	24308 85 1/2	5764 60 1/2	30073 46	1480	—	—	—	—	—	200	—	150	—	—	—	—	—	207 66	—	—	—	—	—	2037 66
Gherla " 186 7/8	28035 80	5098 29 1/2	33134 9 1/2	1910	—	—	—	100	—	200	—	160	—	—	—	—	—	64 44	722 6	—	—	—	—	3156 50
Sum'a totala a intratoru si erogatoru	—	—	—	—	9450	—	561 75	560	—	1200	—	1000 51	2642 30	722 6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16136 62
Subtragendu erogatele cu .	—	—	16136 62	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Remane la adunarea generala in an. 1868 unu restu de	—	—	29977 59 1/2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Observare: Pentru foia asociatiunei s'au facutu cheltuel'a aratata numai pana la ultima iuliu a. c.

Observare: Pentru foia asociatiunei s'au facutu chietuel'a aratata numai pana la ultim'a Iuliu a. c.

Sibiuu, 21 Augustu 1868.

Constantinu Stezariu m. p.,
capitanu in pensune si cassariu alu asociatiunei trans. romane.

Raportulu despre cumuafiarea socoteleloru duse dela adunarea gen. a VII. tienuta in Clusiu pana la adunarea gen. de presentu.

Incatu tempulu fisicu a potutu concede, socotelele s'au cercetatu cu aceeași scrupulositate, cu care suntu si duse, si s'a aflatu prin subseris'a comisiune, cumca starea actuala a fondului asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, computati la olalta banii gat'a in charthia, in sunatoriu si in obligatiuni de statu dupa valóre nominala, suie la sum'a de 29,977 fr. 59 $\frac{1}{2}$ cr. v. a.

Pre langa tóta intr'adeveru laudabil'a diligentia si acuratetia, inse totusi s'a aflatu incorectitate intr'aceea, ca pana candu in subpunctulu 10 din punct. XXVIII alu adunarei generale a VII. tienuta in Clusiu, pentru rubric'a speselor neprevediute s'a preliminaru un'a suma numai de 60 fr. v. a., sub acést'a rubrica s'a spesitu cu totulu 64 fr. 44 cr. v. a., prin urmare cu 4 fr. 44 cr. mai multu.

Specialmente mai are subseris'a comisiune se observe si anumitu:

e) despre manipulasiunea deosebita a fóiiei „Transilvani'a," cumca pentru acésta fóiia au incursu din prenumeratiuni 858 fr. si s'au spesatu 722 fr. 6 cr., prin urmare remane cá suma disponibila pentru fóiia 135 fr. 94 cr., care inse este indusa intre perceptiunile cassei, priu urmare si acésta se cuprinde in starea actuala a fondului, accentuata mai susu; si

b) despre cei 160 fr. preliminati, in subpunct. 3 alu punctului XXVIII. alu adunarei gener. a VII. tienuta in Clusiu, pentru spelele de cancelaria, cumca din socotel'a dusa prin secretariatu despre erogarea acestei sume este aratatu cu acuratetia, cumca s'au spesitu 152 fr. 12 cr. si au remasu unu restu disponibilu de 7 fr. 88 cr.; dara de órace de alta parte secretariulu alu II. si cassariulu totu in acelea socotele, conformu conclusului comitetului din 19. Aug. 1868 Nr. 93 si-au specificatu pentru calatori'a pana aici si indereptu cu totulu 82 fr. 20 cr., asia dara restulu disponibilu de 7 fr. 88 cr. se se intrebuintiaze pentru acoperirea in parte a specificatiunei acestoru doui domni oficiali permanenti, si se li se mai aviséze pentru acésta data catra acea sumulitia inca un'a suma de 74 fr. 32 fr.; ca-ci, specificarea speselor de calatoria a acestoru doui dni oficiali se vede a fi radímata pre cea mai stricta economia; éra pentru venitoriu spelele cancelariei se se prelimineze in 300 fr., din care suma se fia cu potintia a se acoperi

si spesele de calatoria ale oficialilor, cari de necese trebue se ia parte la adunarile generali, ori unde se voru tiené.

Gherla, 26. Augustu 1868.

Comisiunea esmisa pentru revederea socoteleloru:

Stefanu Biltiu,
presiedinte.
Dr. Iacobu Brendusianu,
referinte.

Petru Nemesiu.
Lazaru Baldi.
Nicolau Sándor.

Raportulu comisiunei esmise pentru facerea bugetului pre 186⁸/₉.

Comisiunea bugetaria dupace s'a constituitu alegundu'si presiedinte pre Rev. D. Macedonu Popu, si raportatoriu pre I. M. Moldovanu, a datu cetire proiectului de bugetu pre 186⁸/₉, ce in sensulu decisiunei dela Ábrudu s'a pusu pre mész'a onor. adunari de catra comitetu.

Comisiunea afla, cumca sum'a disponibile in proiectulu aceluia nu este calculata dupa statute, urmanduse „indereptariale“ puse de comisiunea bugetaria in a. tr. si acceptate de adunare. Sum'a disponibile in proiectu e calculata dupa impregiurari intemplantórie, punenduse in frunte patru cincimi din banii gat'a, fara a cauta ce feliu de bani suntu acelia, si venitul asimnatiuniloru ipotecarie luanduse un'a data si diumetate.

Deci comisiunea bugetaria partea acest'a din proiectulu comitetului nu o a potutu luá de base pentru lucrarea sa, ci luandu informatiuni dela dn. cassariu, a facutu proiectulu seu avendu in vedere acoperirea speselor neincungiurate ale asociatiunei si restringunduse numai la aceste, dupa ce anulu acumu inchiaietu fu atatu de nepartenitoriu si numerulu membriloru, ce au platitu, este scadiutu la 97.

Intru preliminarea speselor comisiunea a luat de base si a urmatu intru tóte proiectulu onor. comitetu si alaturatele aceluia.

Comisiunea propune urmatóriele spese:

1) Remuneratiunea secretariului II. s'a preliminaru de comitetu cu 200 fr., inse comitetulu considerandu inmultirea a-faceriloru, a comendatu sporirea acestei remuneratiuni. Comisiunea afla de justa inmultirea remuneratiunei secretariului II., inse considerandu starea cea apesatoria a asociatiunei, e de parere, cá remuneratiunea aceea se se inmultiésca nesmintitu in casu candu s'ar primi proiectulu pentru infiintiarea comitete-

loru filiali, la din contra se se aduca multiamita dlui secretariu si onorariulu se remania 200 fr.

2) Onorariulu unui juristu aplecatu cá scrietoriu in cancelari'a asociatiunei, 100 fr.

3) Spesele cancelariei, computandu aci si plus-erogatul din a. tr. 4 fr. 44 cr., cu totulu 200 fr.

4) Doue stipendie de cate 100 fr. pentru ascultatori de jure afara de patria, 200 fr.

5) Unu stipendiu pentru unu juristu in patria, 80 fr.

6) Unu stipendiu pentru unu ascultatoriu de politechnica, 300 fr.

7) Doue stipendie pentru ascultatori de filosofia si profesori de gimnasiu, de cate 300 fr., cu totulu 600 fr.

8) Doue stipendie de cate 330 fr. pentru agronomisti, 660 fr.

9) Doue stipendie de cate 50 fr. pentru gimnasisti, 100 fr.

10) Doue stipendie de cate 50 pentru studenti la scóle reali, 100 fr.

11) Ajutoriu pentru unu sodalu, carele voliesce a se face maestru, 50 fr. si pentru 2 invetiacei de maiestria, cari au de a se face sodali, cate 25 fr., sum'a 100 fr.

12) Doue premie de cate 25 fr. pentru acelia, cari pana la adunarea gener. prosima voru dovedi, ca au prasitu mai multi oltoi, inse premiile aceste numai in casulu acela se se adjudece, candu pentru fiacare din ele voru fi celu putienu 2—3 concurenti, 50 fr.

13) Spese estraordinarie si pentru biblioteca, 100 fr.

14) Ce se tiene de remuneratiunea secretariului I. pentru redactiunea fóiei „Transilvani'a," comisiunea afla cu adunca parere de reu, ca venitele asociatiunei pentru presente nu permitu asemnarea unei remuneratiuni potrivite fatigiilor puse de dn. redactoriu si cuvenite dupa fruptulu acelei fóie. Deci propune, cá se se respice multiamita dlui secretariu pentru inaintarea scopurelor asociatiunei prin fóia, si se i se asemne un'a remuneratiune de 400 fr.

In legatura cu acest'a, comisiunea pentru prosperarea fóiei „Transilvani'a“ 'si lia libertate a face urmatóriele propuneri: Adunarea comenda onoratului comitetu alu asociatiunei ingriji desclinita pentru desvoltarea, inaintarea si latirea fóiei „Transilvani'a“ preste totu, ér' in specie subventiunarea ei din bugetulu asociatiunei in casu, candu venitele fóiei nu aru fi de ajunsu pentru acoperirea speselor cu tipariulu s. a.

Interpretarea punctelor b) si c) din §. 32 alu státuteloru

intru acelu modu, catu libertatea redactoriului, carele dupa §. 16 este secretariulu I., se nu se restringa, lasandu censurarea articliloru, ce au se intre in fôia, in voiea redactoriului.

Dupa acestea comisiunea a cercetatu suplicele ce i s'au strapusu:

1) A dlui P. Gram'a, docente in Boosiu, carele cere a i se dá unu premiu de 25 fr. pentru prasirea oltoiloru, amesuratu conclusului din a. tr. Suplic'a e provediuta cu documente, prin care se arata prasirea aloru 900 oltoi, parte in gradin'a scôlei, parte la privati. Comisiunea propune asemnarea premiu-lui de 25 fr. dlui Petru Gram'a, de si nu a probatu, cumca oltoii acelia s'au si prinsu.

2) Suplic'a dlui Georgiu Vintila, stipendiatulu asociatiunei la scól'a agronomica din Ungarisch-Altenburg, care cere inmultirea stipendiului seu dela 330 la 450 fr.

Comisiunea din motivele, pentru cari s'au reieptatu si alte-ori astfeliu de cereri, propune reieptarea cererei dlui G. Vintila.

3) Suplic'a lui A. Sirlincanu, studente intru a II. clase gimn. pentru unu stipendiu.

Comisiunea propune se se comende considerarei onor. comitetu cu ocasiunea concursului.

In fine comisiunea 'si iea libertate a propune onor. adunari, cá „indereptariale“ propuse in a. tr. de comisiunea bugetaria si acceptate de adunare, cari indereptaria se afla tiparite in „Transilvan'a“ la f. 179, se se incredintieze on. comit. spre urmare intru facerea proiectului de bugetu pre anii venitori.

Gherl'a, 26. Augustu 1868.

I. M. Moldovanu,
referente.

Raportulu bibliotecariului despre starea bibliotecei asoc. transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu.

Onorabila adunare generala!

Dela adunarea gener. a asoc. trans. pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu din an. tr. pana la acésta de fatia, activitatea privitoria la bibliotec'a asoc. se restringe la primirea uneloru oferte séu daruiri de foi periodice si carti in favóre a bibliotecei. Asia:

a) On. redactiune a fôiei bisericesci „Sionulu,“ a oferitu unu esemplariu din fôia sa, dela inceputulu anului pana la tempulu de prin Octomvre a. tr.

b) Dn. dr. Ioanu Maniu a daruit opulu intitulatu: Dreptulu publicu alu romaniloru, de Sim. Barnutiu.

c) Academi'a imperatésca de sciintie din Vien'a a trimisu, cá si in anii trecuti, mai multe tomuri din elaboratele sale sciintifice.

d) Prin dn. secretariu prim. G. Baritiu primesce bibliotec'a 31 volume de diferite carti, daruite de ministeriulu instructiunei publice din Romani'a, publicate dejá in fóia „Transilvani'a.”

e) Dela secretariatulu reuniunei pentru cunosciint'a patriei transilvane primí asociatiunea doue brosiure din operatulu anualu: „Archiv des Vereins für sieb. Landeskunde.”

f) Dn. consiliariu de scóle dr. Pavelu Vasiciu daruí unu esemplariu din opulu seu: „Macrobiotica.”

g) Dn. secretariu guv. Lad. Vajda, unu esempl. din brosiur'a sea: „Nehány szó a 1854 június 24-kén kibocsátott t. m. urbéri nyiltparancs commentatiojának halaszthatlan szükségességéről.”

h) Dn. parochu si prof. Zacharia Boiu, unu esempl. din cartea de cetire pentru scólele populari partea I.

i) Éراسi prin dn. secretariu prim. mai primí asociatiunea pentru bibliotec'a sea: Buletinulu instructiunei publice din Romani'a, unu esemplariu, si doue esemplarie actele societatiei „Transilvani'a,” langa care putemu adauge inca si unu esemplariu din anuariulu generale alu instructiunei publice din Romani'a pre a. scol. 186⁴/₅.

k) Dn. asesoru Iosifu Popu daruiesce unu esemplariu din „Indreptariu pentru lucrurile pregatitórie la introducerea cartiei funduarie.”

l) Dn. prof. Ioanu Popescu daruí unu esempl. din opulu seu „Compendiu de pedagogia.”

m) Dela dn. Ioanu Bechnitiu, ascultatoriu de drepturi in Vien'a, s'a primitu unu opu (in limb'a italiana) „Coronni in Dacia.” Dela bibliotec'a centrala din Iasi trei cataloge de cartile de acolo; doue esemplarie de carti ce tractéza despre scólele satesci si locurile aceluor scóle din Romani'a, trimise de dn. V. A. Urechie, si 9 fascióre dela academi'a imperatésca de sciintie din Vien'a.

n) Dn. dr. I. Nemesiu advocatu daruiesce o colectiune de carti (72 bucati) insemnate; asisderea

Dn. prof. din Craiov'a Sim. Mihali darui trei fascióre din opulu seu intitulatu „Elemente de istori'a naturala.”

Acest'a e acrescmentulu bibliotecei asociatiunei din anulu

acest'a, adaugendu, ca diuariile din anulu trecut, cari nu au incetatu de a aparé, vinu si acum la biblioteca.*)

Sibiu, 21. Augustu 1868.

N. Cristea,
bibliotecariu.

Ad Nr. 233. 1868.

Raportulu comisiunei esmise de catra adunarea gener. a asociat. trans. pentru cultur'a poporului rom. spre examinarea motiuniloru si a proiepteloru.

1. S'a cetitu conclusulu comitetului asoc. trans. din siedinti'a tienuta in 17. Sept, 1867 Nr. 75 despre renunciarea dlui protosincelu N. Popea dela postulu de membru alu comitetului.

ad 1. Comisiunea e de parere, ca acésta renunciare se se ia spre scientia, éra pentru intregirea comitetului se se aléga unu altu membru la acestu locu vacantu.

2. Se cetesce conclusulu comitetului asoc. din siedinti'a dela 17. Sept. 1868 Nr. 79 despre o propunere facuta, cá § 6 si 23 din statute se se interpreteze, respective se se modifice intr'unu intielesu mai detaiatu, cá se se scie, óre comitetulu póte dá membriloru celoru noui diplom'a de membru fara incunoscintiarea adunarei generale a asoc. séu nu?

Ad 2. Comisiunea luandu in consideratiune, ca § 5 si 6 din statute dau cea mai apriata spresiune despre membrii fundatori, ordinari, corespondinti si onorari, si anumitu § 6 dice in p. 1, „ca membru fundatoriu alu asociatiunei este totu insulu, carele depune asociatiunei odata celu pucinu un'a suma de 200 fr.,“ ear in p. 2. sta „membru ordinariu este acel'a, care e sui juris si se insinuéza si depune la unulu dintre colectorii reuniunei, séu odata pentru totudéun'a unu capitalu, ce aduce unu venitu de 5 fr., séu pre fiacare anu tacs'a de 5 fr.,“ nu mai incapa nici un'a indoiéla, ca comitetulu asociatiunei póte a estrada diplom'a unor'a cá acestia numai decatu; in casulu acel'a inse, candu comitetulu ar afla in contr'a cutarui membru nou vre-unu impedicamentu din ori si ce privintia, de sine se intielege, ca acelasi are de a aduce unu asemenea casu inaintea adunarei generale spre decisiune, care singura ar fi competente de a decide despre primirea séu respingerea cutarui

---

*) Anulu trecut din eróre s'a pusu si Albin'a, care inse nu a venitu pentru biblioteca nici in anulu trecut nici in acest'a.

membru, întocm'a precumu adunarea singura e competente de a primi si pre membrii corespondinti si onorari in întielesulu şlui 23.

3. Se cetesce propunerea dlui Visarionu Romanu despre infintiarea unei tipografii proprie a asociatiunei.

Ad 3. Comisiunea e de opiniune, cá se se strapuna acésta propunere comitetului asociatiunei, spre a castiga datele nececarie despre venitele si spesele aprocsimative ale unei tipografii infintiande, totudeodata se lamurésca spesele diverse, ce le are asociatiunea de solvitu pentru tiparirea scripturiloru despre afacerile proprie ale asociatiunei.

4. Se cetesce propunerea dlui Visarionu Romanu despre edarea cu spesele proprie a cartiloru de instructiune pentru scólele populare romane.

Ad 4. Comisiunea e de parere, ca acésta propunere se se strapuna comitetului asoc. trans. cu acea provocare, cá acelasi dupa cointielegerea cu respectivele ordinariate, se lucre unu proieptu detaiatu in privinti'a acést'a.

5. Se cetesce propunerea dlui Visarionu Romanu despre tiparirea catalogului cartiloru bibliotecii si a obiectelor ce compunu museulu asociatiunei, precumu se se gatésca si unu proieptu despre modulu, cumu le ar puté acést'a folosi membrii asociatiunei.

Ad 5. Comisiunea e de parere, cá catalogulu se se tiparésca in fói'a asociatiunei, éra in privinti'a folosirei cartiloru se se insarcineze comitetulu de a face unu planu.

6. Se cetesce o scrisóre a dlui redactoriu Iacobu Muresianu din 16. Aug. a. c., prin care trimise in favórea literaturii juridice si a latírei cunoscintieloru agronomice intre poporulu romanu mai multe oferte, parte adunate, parte dela sinesi in suma totala de 1600 fr.

Ad. 6. Comisiunea e de acea parere, cá aceste oferte on. adunare se le primésca cu caldura si se le manipuleze in modulu acel'a, ca dupace asociatiunea de presentu nu dispune de atari capitaluri, cu cari ar puté infintia o academia juridica, séu vreo scóla agronomica, interesurile sumelor oferite deocamdata se le întrebuintieze amesuratu intentiunei oferentiloru spre inaintarea scopuriloru amintite, éra atunci, candu infintiarea instituteloru propuse si dorite s'ar puté efectua, aceste oferte se se întrebuintieze spre acel'a.

7. Se cetesce propunerea dlui consiliariu aulicu Iacobu Bolog'a, despre infintiarea reuniloru tienutali.

Ad 7. Comisiunea e de parere, că acésta propunere se se redé comitetului asociatiunei spre ulteriór'a desbatere in sinulu seu si dupa luarea desluciriloru necesarie din partea d. propunetoriu, se pregatésca unu planu despre acésta propunere pana la adunarea viitória a asociatiunei; dara si pana atunci intru prosperarea asociatiunei, on. adunare se binevoiésca a decide, că numerulu colectoriloru preste totu se se inmultiésca dupa numerulu tracturiloru protopopescei, si totudeodata colectoriloru se se impuna preste totu, că in fiacare trei luni se refereze comitetulu asoc. despre rezultatulu colectorulu.

8. Se cetesce propunerea dn. vicariu Michailu Pavelu, că se se adaoge la statutele asociatiunei unu §., că activitatea asociatiunei trans. se se estinda si asupr'a comitatelor Maramuresiu, Satumare si Ugocia.

Ad 8. Comisiunea e de parere, ca dupace in intielesulu statuteloru aprobate, inteliginti'a comitatelor amintite inca pôte intra cá membrii fundatori, ordinari, corespondinti si onorari, si actù au si intratu unu numeru frumosu cá membrii, de sine se intielege, ca activitatea asociatiunei literarie romane a Transilvaniei de facto e estinsa si preste tienuturile amintite, si cumca membrii din acele comitaturi, precumu si poporulu inca se pôte impartasi din tóte binefacerile acestei asociatiuni in tóta privintia, prin urmare nu e de lipsa, că se se aduca unu §. nou la statute. Gherl'a, in 26. Augustu 1868.

Ioane Anderco,
presiedintele comisiunei.

Gabriele Manu,
notariu.

(Voru urma).

Nr. 23. D. G.

Banc'a generala de asecuratiune reciproca „Transilvani'a.“*)

Sibiin, in 7. Augustu 1868.

Multu onorate Domnule!

Ne luamu voia a ve substerne in alaturare % spre sciintia statutele aprobate de catra in. ministeriu reg. ungur. de agricultura, industria si comerciul, cu data din 1. Iuniu 1868 Nr.

---

*) Ne tienemu de prea placuta datorintia a publica acésta adresa cu atatu mai virtosu, cu catu suntemu convinsi, ca asemenea institutiuni in sinesi salutare, nici odata nu se potu recomanda de ajunsu poporului. Déca amu intardiatu cu publicarea, caus'a se se caute numai in absentia indelungata a redactoriului.

Red.

7649 ale bancei generale de asiguratiune reciproca „Transilvani'a“ cu resiedinti'a administraturii supreme in Sibiiu, cum si sub publicatiunea relativa in privinti'a constituirei consiliului administrativu.

Convinsi fiindu, ca multu onoratu domni'a vóstra nutriti unu interesu viu catra institutiunile menite a inainta economi'a nationala in patria si ca sunteti gata a dá totu concursulu Dyóstre la sprijinirea loru: ne permitemu mai departe a adaoge aci ceva despre intentiunile subscrisei administraturi in privinti'a mentionatului institutu.

Transilvani'a posede multime mare de materialu pentru productivitate industrială, ea deschide industriei unu campu manosu. — Si cu tóte aceste i lipsesce mai tóta productiunea de órecare insemnate, de o viétia industrială abia se afla la noi vreo urma. De aceea tiér'a acésta e supusa in multe trebuintie ale sale speculatiunei straine, intreprinderilor din afara, cari n'au lipsitu nici candu de a stórce din asta impregiurare trista totu profitulu posibilu pentru sine. Asia Transilvani'a cea se-raca de bani espórta pe totu anulu sume insemnate pentru intreprinderi din tieri straine.

In tóte alte parti ale monarchiei se afla intreprinderi, cari si-revérsa necontentitu binecuvantarile loru asupra economiei populare; este acolo lucru si comunicatiune destula; acolo tóte clasele poporului sunt ocupate. — Numai Transilvani'a nóstra n'are inca parte d'a se bucurá de atare stare fericita.

Mai cu séma trebile de asiguratiune costa pe tiér'a nóstra sacrificia grele: pe calile acesteia esu in totu anulu sume enorme din tíera, cari, déca aru remanea si s'aru intrebuintiá aici in tíera, ar putea contribui fórte multu la multumirea trebuintielor nóstre nationalu-economice. Prin adunarea si buna intrebuintiarea in tíera a baniloru pentru asiguratiuni s'ar putea celu pucinu pune unu inceputu la infintiarea unui emporiu pentru comerciul de bani cu puteri proprii, din care apoi ar resultá de sine aventulu spre mai bine pe terenulu economiei nationale. Dá, numai unu atare emporiu din puteri proprii ne lipsesce! Candu acest'a s'ar infintiá, s'ar delaturá la noi multe pedeci, cari apasa adi asupra desvoltarei starei productive si industriarie; economi'a natională din Transilvani'a si-ar putea ocupá locul ce i se cuvine dupa pusetiunea tierei si a avutiei de materialu cruđu. Ecsperimentele practice dovedescu, ca spre acést'a sunt deajunsu contribuirile capitalului micu.

Din priviri de aceste a esitu planulu nostru de a face

unu pasu spre ameliorarea stării descrise și în estu modu se nascu banc'a de asiguratiune „Transilvani'a," alu carei scopu statutariu este:

„Înaintarea și asigurarea intereselor patriotice pe tere-nulu institutiunei de asigurare preste totu, și în specialu de o parte a desdaună pe participanti pentru casuri de nenorocire ori daune nevinuite, mai înainte stipulate, éra de alta parte a efectui, cá capitalele însemnate ce se aduna prin asigurari, din cari pana acumu trageau folóse numai tieri și societati straine, se se conserve, respective creeze pentru tier'a nóstra, cá cu atari capitale și cu venitul lor se se lucreze spre înaintarea economiei nationale prin spriginirea întreprinderilor industriale, meseriare și agronomice.

Subînsemnat'a administratura suprema a acestei bance de asiguratiune recomandă tuturor autoritatilor tierii și preste totu tuturor amicilor patriei institutul acest'a spre ajutorare și spriginire posibila; cu puteri unite ne va succede a aduce pe calea apucata servicii folositorie patriei.

În deosebi însă 'și permite subscris'a administratura a recomandă atentiunei multu onoratei Domniei Vóstre banc'a de asiguratiune „Transilvani'a" cu rugare, cá multu on. d-vóstra se binevoiti a esoperá atatu pe calea publicistice romane, catu și în alte directiuni prin védi'a deosebita, la care v'ati știutu aventá prin merite frumoase pentru tier'a nóstra și natiunea, alu carei fiu sunteți, cá și poporul românesc, care cu deosebite are trebuința d'a se familiarisá cu asemenea institutiuni, se participe din toate puterile la asedimentulu acest'a în interesu comunu patrioticu și în interesulu seu propriu chiaru.

Ai multu onoratu Domniei Vóstre plecati servi

administratur'a suprema a bancei generale
de asiguratiune reciproca „Transilvani'a."

Pentru directiunea generala

Worell mp.

Pentru consiliulu administratiunei

Milius mp.

C l i o.

(Fine).

C a s t r a.

In Registris Archivorum et in Supplementis Codicis Diplomatici III. Domini
C. Jos. Kemény commemorata.

1. Adorján Castr. Comitatus Bihar. 1699 Reg. Arch. Tomo III. p. 67.
2. Almás (Nagy) Castr. Comitatus Kolos. 1424 Reg. Arch. T. III. p. 93,
1534 Reg. Arch. Tomo III. pag. 71.

3. Bálványos. Castr. Comitatus Szolnok inter. 1361 Suppl. Codicis Dipl. Tomo II. pag. 1, 1424 Reg. Arch. Tomo III. pag. 93, 1466 Suppl. Cod. Dipl. Tomo IV. p. 139 et Tomo V., 1534 Reg. Arch. Tomo III. pag. 71 et 1537 Reg. Arch. T. III. pag. 165.
4. Bánfi-Hunyad. 1397 Suppl. Cod. Dipl. Tomo II. p. 299.
5. Bethlen Castr. 1607 Reg. Arch. Tomo III. p. 352, 1620 p. 363, 1631 p. 212, 1632 p. 368, 409 bis., 421.
6. Bistricium. 1466 Suppl. Cod. Dipl. Tomo IV. p. 139.
7. Csehvara alias Szilágy Cseh. 1351 Reg. Arch. Tomo III. pag. 140, 1393 p. 141, 1440 p. 165, 1599 p. 149, 1647, p. 317, 1648 p. 318, 1678 p. 82, 1696 p. 2000.
8. Csicsó. 1387 Reg. Arch. Tomo III. p. 132 et Suppl. Cod. D. T. V.
9. Csucs, Castr. Comitatus Zarand. 1610 Reg. Arch. Tomo III. pag. 150, 156, 409.
10. Fiafálva, Castr. Sed. Udvarhely. 1635 Reg. Arch. Tomo III. p. 375.
11. Gerend, Castr. 1547 Reg. Arch. Tomo II. pag. 175, 1554 Reg. Arch. Tomo II. p. 192.
12. Görgény, Castr. 1412 Reg. Arch. Tomo IV. p. 94.
13. Gyogy, Castr. 1468 Reg. Arch. Tomo III. pag. 42.
14. Hátzeg, Castr. 1398 Suppl. Cod. Dipl. Tomo II. pag. 303.
15. Höltvény, Castr. 1377 Suppl. Cod. Dipl. Tomo II. pag. 193, 1462 Suppl. Cod. Dipl. Tomo IV. pag. 91.
16. Keskés, Castr. 1366 Suppl. Cod. Dipl. Tomo II. p. 75.
17. Koles, Castr. (Kolecz) in Comit. Hunyad. Suppl. Cod. Dipl. T. V. —
18. Köhalom, Castr. 1334 Suppl. Cod. Dipl. Tomo II. pag. 264.
19. Kristyor, Castr. Comitatus Zarand. 1599 Reg. Arch. Tomo III. p. 153. 1610 p. 150, 156.
20. Küküllővár, Castr. 1506 Reg. Arch. Tom. II. pag. 206 et Suppl. Cod. Dipl. Tomo V.
21. Landstron, Castr. 1369 Suppl. Cod. Dipl. Tomo II. pag. 126.
22. Létha (Létavár). 1405 Suppl. Cod. Dipl. Tomo II. pag. 365, 1441 Reg. Arch. Tomo IV. p. 105.
23. Márványkö, Castellum. 1441 Reg. Arch. Tomo II. pag. 95.
24. Mihald. 1368 Suppl. Cod. Dipl. Tomo II. p. 105.
25. Orsova. 1368 Suppl. Cod. Dipl. Tomo II. pag. 105.
26. Radna, Castrum. 1440 Reg. Arch. Tomo IV. pag. 93.
27. Sálygo, Castrum Comitatus Szolnok int. 1618 Reg. Arch. T. III. p. 147.
28. Salko, Castrum. 1322 Reg. Arch. Tomo III. p. 13, 1324 Reg. Arch. Tomo III. p. 14.
29. Sárkány, Castrum. 1466 Suppl. Cod. Dipl. T. IV. p. 139.
30. Sebesvár, Castrum. 1368 Suppl. Cod. Dipl. Tomo II. pag. 105.
31. Sz.-György, Castrum. 1461 Reg. Arch. Tomo IV. pag. 111.
32. Sz.-Mihályköve, (Castrum S. Michaëlis). 1469 Reg. Arch. Tomo II. p. 42 et Suppl. Cod. Dipl. Tomo V.
33. Sz.-Miklos Castrum). 1441 Reg. Arch. Tomo IV. pag. 104.
34. Sidovár, Castrum. 1368 Suppl. Cod. Dipl. Tomo II. pag. 105.
35. Solymos Castellum. 1319 Reg. Arch. Tomo III. pag. 29.
36. Solynakö „ 1384 Suppl. Cod. Dipl. Tomo II. pag. 229.
37. Szoityor „ 1466 Suppl. Cod. Dipl. Tomo IV. pag. 139.
38. Talmács Civitas C. Clastrum. 1369 Reg. Arch. Tomo III. pag. 19.

- Possessio 1319 Reg. Arch. Tomo III. pag. 29.
 Castrum Regale. 1457 Supl. C. D. T. IV. p. 30, 44.
39. Temesvár. 1369 Suppl. Cod. Dipl. Tomo II. pag. 105.
 40. Thordavár Castrum. 1313 Reg. Arch. Tomo IV. pag. 241.
 41. Toroczko " — Suppl. Cod. D. T. V. —
 42. Töresvár " 1377 Suppl. Cod. Dipl. Tomo II. pag. 193.
 43. Tövis " 1466 Suppl. Cod. Dipl. Tomo IV. pag. 139.
 44. Ujvár, (Maros) Castrum. 1390 Reg. Arch. Tomo III. pag. 22, 1620
 p. 363 bis., 1649 p. 386.
 45. Valko, Castrum Comitatus Kraszna. 1553 Reg. Arch. Tomo III. pag.
 185 et 421.
 46. Várhegy, Arx Sed. Háromszék. 1601 Reg. Arch. T. III. p. 153, 154.
 47. Vingarth. 1560 Reg. Arch. Tomo II. p. 236.
 48. Zolnok. 1381 Suppl. Cod. Dipl. Tomo II. pag. 209.

R a d ' a.

La cea casa mare,
 Cu feresti in sóre
 Multe buti de tóte
 Se lovescu in cóte,
 Buti mari, ne'ncepute
 De cate cinci sute,¹⁾
 S'altele mai mici
 De-o suta si cinci.
 La cea casa mare
 Cu feresti in sóre,
 Vinu-'i bunu si rece,
 Multu vinatiu se trece
 Că'lu vinde Raditi'a,
 Rad'a crisimariti'a
 Si'lu béu cazaclii²⁾
 Negustori de vii.
 Ér' unulu din ei
 Capitanu Matei,
 Cazaclu batranu
 Si cu mórtea 'n sinu,
 La Rad'a catá,
 Din sufletu oftá
 S'apoi cuventá:
 „Rado, Radisióra,
 Míndra viisióra!
 Ié-me tu pe mine,
 Ca te-oiu tiené bine

Si ti-oiu da eu tie
 Ruble chiaru o mie,
 Papuci in badii
 Adusi din Indii,³⁾
 Blana lunga, móle,
 Cu samuru in póle,
 Si unu asternutu,
 Cu auru tiesutu.“
 Rad'a mi'lu videa
 Si îi respundea:
 „Capitanu Matei,
 Me vrei, nu me vrei,
 Catu esti de bogatu,
 Nu'mi-i fi barbatu,
 Ca'ti e barb'a sura
 Si n'ai dinti in gura.
 Barbatu oiulua,
 Care s'a afla
 Dunarea se 'nóte
 Redicandu din cóte,
 In picióre standu,
 Buzduganu purtandu.“
 Nime nu s'affá,
 Care cutezá
 Din cei cazaclii
 Negustori de vii.
 Ér' unu argatielu,

¹⁾ Adica fiacare bute era de 500 vedre.

²⁾ Cazaclii se numescu unii negustori din Rusi'a, carii cumpara in totu anulu vinu
 dela Odobesci si'lu ducu peste Prutu.

³⁾ Adica din Indii.

Tineru, voinicelu
Pe locu s'apucá,
De se încercá,
Dunarea trecea,
Si ér' se 'ntorcea
Din cóte 'notandu,
In picióre standu,
Buzduganu purtandu.
Rad'a 'nveselia

Si astufeliu graia:
„Vin' voinicule,
Argatielule!
Pe tine te vreu
Barbatu se te ieu,
Ca'i o dicatóre
De insuratóre:
Cine bate Dunarea⁴⁾
Nu mi'lu bate muerea!“

J i a n u l u.

N'ati auditu de unu Jianu,
De unu Jianu, de unu Olténu,
De unu hotiu de capitanu,
Care ambla p'in paduri
Cu douisprediece panduri,
Cu ghibe si cu poturi?
Elu ié miei dela ciobani,
Armasari dela mocani,
Fara plata, fara bani!
Si pîndesce la strimtori,
De despóe negustori,
Si totu prinde la boeri
De'i curatia de averi!
Toti de densulu ca fugea,
Toti de elu se jaluia,
La Domnulu, la Caragea.
Domnulu potera-adună,
Dupa hoti elu o maná.
Ér' Jianu 'ntielegându
Cele ce'i treceau p'in gandu,
Se 'ndrumia spre Oltu fugându.
Candu la Oltu, Oltu 'i imflatu,
Ca la munte l'a plouatu:
„Mei romane, mei podaru,
Trage podisic'a de caru,
Se me treci la cel'a malu
Cu vitézulu astu de calu.
Trage podulu mai deadreptu,
Pan' nu'ti punu unu glontiu 'n peptu,

Nu'mi fi dusimanu si'mi fi frate,
De nu vrei unu glontiu 'n spate.“
Dar podariulu se gandeá
Si cu lene se 'ntindea.
Daca vedea si vedea
Jianu rostulu nu'si perdeá.
Elu se arunca in notu
Cu sufletu, cu calu, cu totu.
Calu 'n apa se lupta,
Er' Jianulu cuventa:
„Decatu se me rogu de prostu,
Cá se dé podu in rostu,
Mai bine cu murgu 'n notu,
Ca si elu e puin de Oltu.
Decatu se me caciulescu,
Mai bine se haiduescu!
Hai voinice murguletii,
Nu mai face perulu cretiu,
Hai la Slatin'a 'n judetiu,
Unde gazd'a ne-om aflá
S'amendoui ne-om resufliá!“
Candu la gazda elu sosia,
Ce vedea si ce-audia?
Poter'a gazd'a legá,
De Jianu o intrebá.
„Haide ér' murgule, hai,
Hai la munte susu, pe plai,
Se scapamu de chiu de vai!“
Fugea murgulu catu fugea,

⁴⁾ Din cuprinsulu baladeloru: Paunasiulu Codriloru, Vidra si Rad'a, se póte do-
bandi o idea ecsacta de caracterulu femeelora romance. Ele sunt vesele, glumetie si au
o plecare mare pentru voinici. Unu omu vrednicu, care rupe miti'a in doua, dupa pro-
verbulu poporalu, platesce multu in ochii romancei, si fia catu de saracu, elu e preferitu
unui avutu nevrednicu. — Romanulu asemenea isi arata simtirile lui in urmatórea dicala:
Mai bine cu unu voinicu la paguba, decatu cu unu misielu la castigu.

Dar potir'a 'lu ajungea,
Pe Jianu, mi'lu prindea
Si'lu ducea la Caragea.
Vai! sermanulu voinicelu!

Saracutiu, amaru de elu!
Ca-ci pe locu mi'lu judecara,
Cu lantiuri mi'lu incarcara
Si 'n oca mi'lu aruncara.

Note. Jianulu erá de némulu seu boeru. Elu a hotitu cá si Bojoru, pe la inceputulu vécului XIX. si sia sevêrsitu dilele la Tergoviste, fiindu ertatu de gubernu.

Unu altu canteu alu Jianului suna asia:

„Colea, maica, 'n Fagetieliu
S'a ivitu unu voinicelu
Pe-unu calu vînetu porumbelu.
Me ducu, maica, dupa elu.“
— „Nu te duce, fat'a mea,
Ca'i patî rusine grea.
Celu voinicu cu calulu micu,
Iancu Jianulu îi dicu.
Elu pe cate le-a iubitú,
Pe tôte le-a amagitu,

Le-a lasatu si a fugitu.
La Jiu pe unde-a umblau,
Cate fete s'a 'nsielatu
Dupa elu de s'au luatú,
Cu copii totu le-a lasatu.
La Oltu, prin ori care locu,
Cate le-a luatú la jocu,
Le-a lasatu plangendu cu focu,
De-au remasu far' de norocu.

Se vede, ca Jianulu cá si Bojoru avea mare prestigiu in ochii fetelorú, si ca erá nu numai far' de averi, dar si de inimi fecioresci.

(Din baladele lui Vasile Alecsandri).

Nr. 251. 1868.

INCUNOSCIENTIARE.

Dupace adunarea gener. a asociat. trans. romane tienuta la Gherl'a in 26. Augustu c. n. a. c. prin conclusulu seu de sub p. XXIII. pos. 7 a in-sarcinatu pre comitetu, cá cu ocasiunea adunarei generali viitórié se refereze despre toti colectorii asoc. in deosebi, carii si cum si-au implinitu datori'a lorú? si a incunoscientiá adunarei pre aceli colectori, carii nimicu n'au facutu: subscrísulu comitetu deci, in necsu cu decisiunea sa din 15. Sept. c. n. a. c. §. 114 se simte datoriu a aduce prin acésta la cunoscienti'a p. t. dd. colectori ai asoc. trans., susu atensulu conclusu alu adunarei gen., pofindú'i totuodata si din parte'si a satisface dupa potentia datorintieloru sale in interesulu prosperarei asociatiunei.

Sibiiu, in 22. Sept. 1868.

Dela comitetulu asoc. trans. rom.

I. V. Rusu mp.
secret. II.

I. Hannia mp.
vicepres.

A dóu'a editiune din

„Infricosiatele stricatiuni ale beuterei de vinarsu-rachiu.“

Invetiaturi mantuitóre, culese si reproduse in romanesc de Ioanu Petricu, parochu si protopopu de legea resaríténa, si Gavriilu Munteanu, profesorú si directoru alu gimnasiului romanescu din Brasiovu, au esitu de sub tipariu. — I-a editiune esita la a. 1854 s'a petrecutu de multu. Astadi se simte din nou lips'a acelei carticele, care oriunde a petrunsu, mai alesu la glóte, a folositu in modulu celu mai salutariu. — Pretiulu numai 10 cr. v. a., si se póte trage deadreptulu dela tipografia Römer & Kamner in Brasiovu.

Editoriu si provedietoriu: Comitétulu. — Redactoriu secretariulu I. alu asociatiunei. — Tipografi'a Römer & Kamner.